

HATIRALAR NEREDEN BAŞLAMIŞTIK NERELERE GİTTİ İŞİN UCU 68'den Bu Yana İdeolojik, Teorik Bir Arkeoloji Çalışması

Münir R. Aktolga

DEVİRİM NEDİR? DÜNDEN BUGÜNE DEVİRİM ANLAYIŞI...

İÇİNDEKİLER:

60'LARIN-70'LERİN DÜNYASINA DÖNÜYÖRÜZ; BİZİM KUŞAK VE DEVİRİM.....	1
"PROFESYONEL DEVİRİMCİ" HALİNE GELME SÜRECİ NASIL DOĞDU VE GELİŞTİ?.....	4
DEVİRİM NEDİR?.....	6
21. YÜZYILDA DEVİRİM ANLAYIŞI.....	18
KÜRESELLEŞME SÜRECİNİN KENDİ İÇİNDEKİ MUHALEFET, YA DA YENİ SOL.....	20
NASIL YAPMALI-KÜRESEL BİR SOL HAREKETİN ÖRGÜTLENME İLKELERİ.....	24

60'LARIN-70'LERİN DÜNYASINA DÖNÜYÖRÜZ; BİZİM KUŞAK VE DEVİRİM...

Biliyorsunuz, 60'lar ve 70'lerde devrim konusunda yapılan tartışmalar TİP'in "sosyalist devrim" anlayışı ile MDD'cilerin "Milli Demokratik Devrim'i" arasında oluyordu. Ben, TİP ile MDD arasındaki görüş ayrılıklarını ancak MDD'ci kanada dahil olduktan sonra öğrendim (bunun ayrıntıları kitapta anlatılıyor)! Ve farkında olmadan içine girdiğim o popülist-pozitivist "ikinci kuşak neo-Jöntürk" ruh dünyasındaki tartışma ortamında, bir toplum mühendisi adayı olarak, "sosyalist" kimliğimi -inancımı- üretmenin aracı olan bulunduğum yere daha sıkı bağlarla bağlanabilmek, içinde bulunduğum fraksiyonun tezlerini daha iyi öğrenerek savunabilmek için kolları sıvadım! Bu, ayrıca, ODTÜ Sosyalist Fikir Kulübü toplantılarında laf yarıştırmak için de gerekliydi tabii!.. Hani artık ingilizcem de vardı ya, yurt dışından getirttiğim kitaplara -Mao'nun "Selected Works"lerinin yanına Lenin'in kitaplarını da ekleyerek- "benim oğlum bina okur, döner döner gene okur" hesabı okumaya başladım!..

Okuyorsun, "öğreniyorsun" ve bu "öğrendiklerinle" kendine "solcu" -toplum mühendisi- bir kimlik oluşturarak -buna, "profesyonel devrimcilik" diyorduk- yukardan aşağıya doğru içinde yaşadığın toplumu "değiştirmeye" çalışıyorsun! "Devrimcilik" dediğin şeyin özü bu!.. Bütün bunların ne anlama geldiğini anlamak için linkini verdiğim şu çalışmayı mutlaka okuyun: <http://www.aktolga.de/t8.pdf>

O günleri, o dönemin ruh halini gözümün önüne getirdiğim zaman hayret ediyorum doğrusu meğer biz nelerle uğraşmışız diye!.. Düşünsenize, Lenin'i Mao'yu okuyup onlardan "devrimcilik" adı altında toplum mühendisliği nasıl yapılır bunu öğrenerek Türkiye'yi kurtarmaya çalışıyormuşuz! "Devrim" adı altında bir şeyler yapmak istiyorduk ya, bunu "kırlardan şehirleri kuşatarak mı" yapacaktık, yoksa "ağırlığı şehirlere vererek, şehirlerden kırlara mı gidecektik"! Ya da, hangi biçimde olursa olsun ilk aşamada "ezilenlerin ezenleri alaşağı etmeleriyle" sonuçlanacak olan bu devrim barışçı-parlamentar yollarla mı, yoksa Küba'da, Sovyetlerde veya Çin'de olduğu gibi bir halk ihtilali yoluyla mı gerçekleşecekti?.. Tartışılan şeyler bunlardı!.. Lenin şöyle diyormuş da Mao böyle diyormuş!.. Yıllarca bu türden tartışmalarla boğuştuk durduk!..

TİP ne diyordu, neyi savunuyordu?

TİP, Tanzimat'la başlayan ve Cumhuriyet'le taçlanan "tarihsel devrim"¹ sürecini bir "burjuva devrimi" süreci olarak görüyor, bu nedenle, artık kapitalist bir ülke haline gelmiş olan Türkiye'de "önümüzdeki devrimci adımın sosyalizm olduğunu söylüyordu...

Peki MDD'ciler ne diyordu?..

TİP'lilerin aksine onlar, "Türkiye'nin önündeki devrimci adımın sosyalizm olmadığını"; çünkü, 1950 "karşı devrimiyle" birlikte "Türkiye'nin tekrar emperyalizmin kucağına düşerek bir yarı sömürge haline geldiğini" söylüyorlardı! Bu nedenle, MDD'ci teze göre Türkiye halâ, emperyalizme karşı verilecek "ikinci bir kurtuluş savaşıyla" birlikte ele alınması gereken bir tür burjuva devrimi aşamasındaydı (emperyalizme karşı savaş, onun içerdeki işbirlikçileri olan "komprador burjuvaziye ve mütegalibelere" karşı savaşla içiçe geçtiği için, bu savaşın milli yanı öne çıkan bir "milli demokratik devrim" mücadelesi olduğunu söylüyorlardı). "Sosyalistler olarak, önce, bu görevi yerine getirmek amacıyla, "milli burjuvazi" ve "küçük burjuva radikallerinden" oluşan "asker-sivil aydın zümreyle" birlikte, emperyalizme ve onun işbirlikçisi komprador burjuva, feodal-yarı feodal ağa ittifakına karşı savaşmalı, onların iktidarını alaşağı etmeliydik". Bu "işbirlikçilerin" temsilcisinin DP ve AP olduğu apaçık ortada idi!.. CHP ve "asker-sivil aydınlar" ise "millici güçlerdi"!.. (Bu konular kitapta oldukça geniş bir şekilde ele alınıyor...) "Ancak bundan sonradır ki, sosyalizme giden yolda ilerlenilebilirdi". Buna "iki aşamalı devrim teorisi"de deniyordu!.. Ama, aslında mesele evrilip çevrilerek 27 Mayıs'ı yapan "asker-sivil zinde güçlere" getiriliyor, ilk aşamada, bunlarla birlikte hareket ederek, "emperyalizmin yerli işbirlikçilerinin", bunların temsilcisi olan DP ve AP nin bir "devrimle" alaşağı edilmesi gerektiği söyleniyordu; işin özü bu idi!..

Tabi bu tesbitler mücadele biçimleri arasındaki farklılığa da yansıyor, TİP'liler, "Türkiye, burjuva devrimini tamamlamış, kapitalist üretim ilişkilerinin egemen hale geldiği bir ülke olduğu için, yapılması gerekenin, işçi sınıfının partisini - Türkiye İşçi Partisi'ni- hayatın her alanında örgütleyerek, demokrasi mücadelesinin kazanılmış bir mevzii olan parlamenter sistem içinde kalarak mücadele etmek" olduğunu söylerken, MDD'ciler, TİP'in bu anlayışının "devrimci mücadeleyi" parlamentoya hapsedmek anlamına geldiğini, "devrimin" parlamento dışı mücadele yöntemleriyle 27 Mayıs kalıntısı "asker sivil aydın" çevreleri "sol'a" doğru "iterek" onlarla birlikte, "kapitalist olmayan bir yoldan" sosyalizme doğru ilerlemesi gerektiğini söylüyorlardı...

Bunlara ek olarak bir de, gençlik hareketi içinde, kendini MDD'ci olarak görmekle birlikte, "sağ" kanat MDD'cilerden daha farklı bir şekilde ifade etmeye çalışan bizler vardık. Bizim MDD tezini savunmamızın dayanak noktaları şunlardı:

Birincisi, sol-Kemalist milliyetçi duygularla karışık bir "antiemperyalizm" anlayışı (tabi o zaman buna "milliyetçilik" falan demiyorduk!..); Vietnam savaşının belirleyici olduğu dönemin koşullarından dolayı olsa gerek, ucu "kahrolsun Amerika'ya" varan, ama hep içinde yaşadığımız Türkiye koşullarıyla

¹ „Tarihsel Devrim“ konusunda geniş açıklamalar kitapta...

bağlantı içinde yorumlanarak anlaşılan bir “antiemperyalizmdi” bu. Bunu, “Kurtuluş Savaşı” anlayışıyla da birleştirerek -“Bursa Nutku”nun falan da etkisiyle tabi(!)- olayı -Türkiye’nin içinde bulunduğu süreci- “ikinci bir kurtuluş savaşı” boyutlarında görmeye çalışıyorduk. (Bu noktada, söz konusu “antiemperyalist mücadelenin” “emperyalizmin içindeki işbirlikçilerini” ve onların siyasi temsilcileri olan DP-AP çizgisini hedef aldığını ilave etmeye gerek yok sanırım!..) Yani, sağ kanat MDD ciler aynı hedefe asker sivil aydınlarla birlikte, onların usulünce yürüyerek gitmeyi esas alırken, bizler klasik Marksist literatürdeki yollardan ilerlemeyi savunuyorduk...)

İkincisi ise, sübjektif idealist duruşumuza bilimsel bir kılıf geçirmek için gene pozitivizme sarılarak Maoculuğa yönelmemizdi. Zaten bu şekilde Kemalizmle sosyalizmi de birleştirmiş oluyorduk herhalde? Öyle ya, Mao hem milli kurtuluşçu, hem de sosyalist değil miydi!?..

Bunları şimdi böyle söylüyorum ama, sakın yanlış anlamayın; niyetim, “bugünün güneşiyle dünkü çamaşırları neden kurutmadığımızın” hesabını sormak değil!.. O zaman bambaşka bir süreç vardı bizleri alıp götüren! Yani zaten hiçbirimiz öyle sübjektif idealizmi ya da pozitivizmi falan kendimize yakıştıramazdık!.. Okuyorduk ve okudukça da hepimiz kendimizi Diyalektik Materyalizm uzmanı, “profesyonel devrimci” olma yolunda “işçi sınıfı bilimi” zırhıyla kuşanmaya çalışan “fedailer” olarak görüyorduk!.. Bu arada “sol” içinden biri tutupta bize, “sizin devrimciliğiniz, bilimselliğiniz falan hep pozitivist felsefeye göre anlam kazanan, toplumu sübjektif idealist ideolojik niyetlerinize göre şekillendirmeye yönelik yeni tipten bir toplum mühendisliği faaliyetinden ibarettir; sizin ne Türkiye tarihinden, ne de Türkiye’de kapitalizmin gelişme sürecinden haberiniz var” demeye kalksaydı, herhalde onu hemen “karşı devrimci” ilan eder çıkardık işin içinden!.. “Bilim”, “işçi sınıfı bilimi” böyle diyor” diye başlıyorduk; “zaten dünyanın üçte birinde de bütün bunlar hayata geçirilmiş durumdadır” diyerek, noktayı koyuyorduk! “Yapılacak iş, proletaryanın devrimci öncülerini olarak, bir yandan halkı bilinçlendirmeye çalışırken, diğer yandan da bayrağı açıp toplumu değiştirme mücadelesine başlamaktır”, o kadar!..

Daha ileri gitmeden önce burada hemen bir noktanın altını çizmek istiyorum: Tamam, MDD’ci kanada göre TİP daha demokratik bir süreci temsil ediyordu, bu açık; ama dikkat ederseniz iki grup arasındaki “devrim anlayışı” farkı daha çok “stratejiyle” ilgilidir. Yani TİP’le MDD’ci sosyalistler arasında varılacak nihai hedef konusunda bir ayrılık yoktu. Bunların her ikisi de “devrim” derken bundan işçi sınıfının -“ezilenlerin, sömürülenlerin”- bir şekilde burjuvaziye altederek siyasi iktidarı onlardan almasını kastediyordu. Sadece, bu amaca giden yollar farklıydı. Tartışılan bu idi. Yani, neyin olacağı değil de onun nasıl olacağı tartışılıyordu...

1969’a gelindiğinde toprağın ayağımızın altından hızla kaydığını hissediyorduk!..

Şurası açık; evet, 1969 yılıyla birlikte sanki ayağımızın altındaki toprak kaymaya başlamıştı; “sol” içindeki bütün fraksiyonlarda ilk bakışta göze çarpmayan bir telaş hali vardı sanki. Çünkü herkes şunu biliyordu ki, “biz istesek de istemesek de” Türkiye bir darbe ortamına doğru sürükleniyordu. Bu nedenle, “hazırlıksız yakalanmama” ruh hali hepimizin beynine adeta bir virüs gibi girmişti!.. (Bu konu kitapta bütün ayrıntılarıyla ele alınıyor...)

“Sol” içinde “darbeci” olarak bilinen -en azından, bu çevrelerle ilişkisi olduğu düşünülen- unsurlar yavaş yavaş ortaya çıkmaya başlamıştı...

Durup durup da tam bu ara Doktor Kıvılcımlı'nın kitaplarının da arka arkaya yayınlanmaya başlaması, “ordunun devrimci geleneği”, “ordu kılıcını atmaya hazırlanıyor” mantığı içinde düşünmeye çalışan kişilere (M. Belli'nin yazılarının yanı sıra) teorik olarak sırtlarını dayayacakları yeni bir zemin oluşturuyor, bunların özellikle Dev-Genç içinde sayılarının artmasına neden oluyordu... Öyle ki, eskiden beri tanıdığımız birçok arkadaşın son zamanlarda kendini bir Yakup Cemil falan sanmaya başladığına şahit oluyorduk!.. Bunlar, sırtlarını “sol darbe” inancına dayamış olmanın verdiği rahatlıkla, bizim gibi “darbeciliğe karşı” olduğunu tekrarlayıp duranları küçümsüyorlardı... Bizler, “ya darbe soldan değil de sağdan gelirse o zaman ne yapacaksınız” falan deyince, cevapları hazırды. “Devrimci gençler olarak -Dev-Genç'liler olarak- eğer bizler yeterince destek olursak bu mümkün değil” diyorlardı!.. Bu yüzden de zaten bütün amaçları ne yapıp edip Dev-Genç yönetimini ele geçirmektir. Bunu hissediyorduk... (gene bu konular kitapta geniş olarak ele alınıyor...)

Peki bütün bu gelişmeler karşısında ne yapılabilirdi, ve biz ne yapıyorduk?

“PROFESYONEL DEVRİMCİ” HALİNE GELME SÜRECİ NASIL DOĞDU VE GELİŞTİ?..

Bir yandan Dev-Genç'i cuntacılar kaptırmamak için elimizden geleni yapmaya çalışırken, diğer yandan da eğer darbe olursa bütün legal imkanları kaybedeceğimizi bildiğimizden, vakit kaybetmeden “illegal örgütlenme” konusunda hazırlıklarımızı tamamlamamız gerektiğini düşünüyorduk; zaten yapacak başka bir şey de yoktu!.. Ki bu da bizi, ister istemez, artık öğrenci statüsünü bir yana bırakarak, bir an önce “**profesyonel devrimci**” haline gelmeye zorluyordu!.. Olay budur, bu kadar açık!..

Peki nasıl olacaktı bu iş, yani nasıl “profesyonel devrimci” haline gelecektik?..

Hepimiz öğrenciydik. Ya ailelerimizin yanında, ya da burs falan alarak yurtlarda kalıyorduk. Bu nedenle, illegal örgütlenmeye hazırlık yapabilmek için önce kendi kendimizi finanse edebilir hale gelmemiz lazımdı! Bunun ise (henüz daha gerillacılığın, banka soygunculuğunun falan gündemde olmadığı o günlerde) tek bir yolu vardı!.. İçinde bulunduğumuz ortamı, yani üniversiteleri -en kibar ifadeyle- kullanmak!..

İşte, o zamana kadar belirli bir demokratikleşme talebinin taşıyıcısı olarak gelişen devrimci gençlik hareketini içten içe çürütmeye, lumpenleştirmeye, şiddete açık hale getirmeye başlayan ortam bu ortamdır, içine girilen kısır döngüden çıkış yolu arama çabasıdır...

İçimizden bazılarını, denize düşen yılanı sarılır misali, o ana kadar hiç düşünmediğimiz şeyleri yapmaya yönelten ruh halini şöyle ifade edelim!..

Ortada “kutsal” bir amaç vardı ve bu yolda -yani, “amaca giden yolda”- yapılacak her şey mübahtı!..

[Bu dönemde başlayan lumpenleşme sürecinin, şiddeti bir çözüm yolu olarak görme anlayışının ayrıntılarına girmiyorum. Ama bu arada işi o kadar ileri götürülenler oldu ki, “kutsal amaçlar uğruna” resmen, kantinlerden hırsızlık yapanları bile gördük; geceleri üniversitenin kalörifer dehlizlerinden binalara sızarak para edecek şeyleri çalıp bunlardan elde edilecek parayla kendini “profesyonel devrimci” haline getirmeye çalışanları mı istersiniz, üniversiteleri kendi çöplüğü olarak görmeye başlayarak buralarda başka hiçbir düşünceye hayat hakkı tanımamayı mı!.. O vurup kırmalar, o kaba kuvvet gösterileri, üniversitenin içinde yapılan silah talimleri... Ama tabi bu türden şeylere karışanlar azınlıktı... Azınlıktı ama bunlar yavaş yavaş öğrenci kitlesinin bizlerden kopmasına yol açıyordu...]

İşte, bizleri, hiç farkında olmadan, üniversitelerden ve üniversite zeminindeki demokratikleşme taleplerinden uzaklaştıran sürecin özü budur... Ne demekti yani, bir yandan “faşist dikta” tehlikesinden bahsederek ülke elden gidiyor diyecek, “ikinci kurtuluş savaşı” vermeye hazırlanacaktın, öte yandan da üniversitelerin demokratikleşmesiyle falan uğraşacaktın!.. Bunlar artık hep “devrimden sonraya” ertelemek talepleri olarak kalacaktı!..

ÖNCE ODTÜ REKTÖRLÜK BİNASININ İŞGALİ OLAYINI ELE ALALIM!..

Sahi neden işgal etmiştik biz Rektörlüğü, neden böyle bir karar almıştık!? Bakın, o zaman ne bahane uydurduğumuzu bile hatırlamıyorum! Kimbilir, ya “demokratik üniversite”, ya da “yönetime katılma”, “faşist, Amerikancı Kurdaş” hikayeleri falan öne sürmüştür; ama bizim amacımız bunların hiçbirisi değildi!.. Biz, “Amerikan emperyalizmine ve başta Demirel hükümeti olmak üzere onların yerli işbirlikçilerine” karşı “ikinci bir kurtuluş savaşını” başlatmaya çalışıyorduk. Bu nedenle amacımız, ODTÜ gibi, kuruluşunda Amerika’nın da katkısı bulunan, öğrenim dilinin İngilizce olduğu bir mekanı işgal edip, bunu örnek göstererek bir kıvılcım rolü oynayabilmektir. Yani aslında, daha sonra Deniz’in ve Mahir’in adını koyarak yapmaya çalıştıkları “öncü savaş” olayının bir tür ön aşamalarıydı yapılanlar!..

İçinde bulunduğumuz ideolojik-konjonktürel siyasi süreç öyle bir yöne doğru geliyordu ki, o an biz ne düşünmüş olursak olalım, su belirli bir yöne doğru akmaya başlamıştı!.. Görünüşte, her şeyi yapıp eden, süreci yöneten bizlerdik, ama aslında sanki görünmez bir el, tıpkı bir virüs gibi beyinlerimizin içini işgal ederek bizi belirli bir yöne doğru çekip götürüyordu. Bununla tabi “üst akıl” falan diyerek kimseyi suçlamak istemiyorum! Sadece, beyinlerimizi işgal eden o ideolojik virüsün altını çizmeye çalışıyorum.

Sen tutuyorsun Amerika’yla arası bozulmaya başlayan, bu yüzden de Sovyetler’le iyi ilişkiler geliştirme çabası içinde olan bir Demirel’i “Morisson Süleyman” “Amerika’nın işbirlikçisi, gerici faşist” diye suçlayarak ona karşı “ikinci bir kurtuluş savaşı” vermeye çalışıyorsun²!

Sadece bizim Rektörlük işgali olayı da değil, belirli bir noktadan sonra (bunu 1969 başları olarak ifade etmiştim) yapılan bütün eylemlerin altında yatan mantık bu idi. Öğrenci sorunlarıymış, demokratik üniversiteymiş falan bunlar artık sözde kalıyordu!..

² O zamanki Demirel’le Cumhurbaşkanı olduktan sonra Devletleştirilen Demirel farklı kişiliklerdi!..

Nitekim, Rektörlük binasını işgal eder etmez hemen binanın tepesine bir “Beyaz Saray” ifadesi yazdık. Arkasından da “ODTÜ Halk Cumhuriyeti”ni ilan ediverdik!..

Kafeteryadaki yemek fiyatlarını indirdik vb.! Yapılan bütün o basın açıklamalarında vermeye çalıştığımız mesajın özü açıktı. Biz aslında bu işin -“tam bağımsız ve gerçekten demokratik” bir Türkiye’yi kurma işinin- mümkün olduğunu göstermek istiyorduk! Amacımız, Amerikan emperyalizmine ve onların işbirlikçilerine karşı verilen mücadeleyi somutlaştırmaktı. Rektörlük işgali bu yönde, “ikinci kurtuluş savaşımızın” başlatılması yönünde bir kıvılcım rolünü oynayacaktı o kadar!..

DEVİRİM NEDİR?..

Şimdi, 69’ları, Türkiye’yi içine alarak kasıp kavurmaya başlayan o rüzgarları falan bir yana bırakarak, bizleri -TİP dahil hepimizi-etkileyen o ideolojik dünyanın -“devrim anlayışının”- nasıl ortaya çıktığına bir bakalım...

Evet, 20. Yüzyıldan bahsediyoruz. Unutmayın, 20. Yüzyıl aynı zamanda ideolojilerin yüzyılıydı da. Bir yanda, ulus devletlerin dünyadaki pazar paylarını arttırmak, dünyayı yeniden paylaşmak için geliştirdikleri ideolojileri vardı -faşizm ne idi ki- diğer yanda ise, artık “kendisi için bir sınıf” haline gelmeye başlayan, baskıya, sömürüye karşı kurtuluş mücadelesi bayrağını açan işçi sınıfı ve onun ideolojisi... Böyle bir dünyada, işçi sınıfı, “kendisi için varlığını” ispatlayan bir ideoloji üretmekten başka ne yapabilirdi acaba; oturup da sağmal inek gibi sütünün sağılmasını mı seyredecekti?.. “Hayır” dedi tabi ki o! Ve de, “madem öyle, işte böyle” diyerek isyan bayrağını açtı! Olay budur! İşçi sınıfı ideolojisinin ve bunu haklı göstermeye zemin teşkil eden “işçi sınıfı biliminin” çıkış noktası budur!..

O andan itibaren, işçi sınıfı, koordinat sisteminin merkezi olarak kendisini alıyor, buradan baktığı zaman görünenleri esas alarak, kendisine bir “dünya görüşü” oluşturuyordu. İşte, “Diyalektik Materyalizmin” ortaya çıkış koşulları bunlardır!..

İşçi sınıfı devriminin özü ne idi?..

Bu konuda Mahir şöyle yazmıştı: “Marksist devrim anlayışı, sürekli ve kesintisiz bir ihtilâl sürecini öngörmektedir. Devrim, halkın devrimci girişimiyle -aşağıdan yukarı- mevcut devlet cihazının parçalanarak, politik iktidarın ele geçirilmesi ve bu iktidar aracılığıyla -yukarıdan aşağıya- daha ileri bir üretim düzeninin örgütlenmesidir”³...

Aslında bu paragraf her şeyi, o zaman Mahir’in de, bizim hepimizin de (bunun da ötesinde, Manifesto yayınlandığından bu yana Marksizme inanan, bu uğurda can veren bütün insanların da) devrim anlayışını, “devrim” derken bundan ne anladıklarını açıklıyordu...

³ <https://www.wattpad.com/173223-kesintisiz-devrim-1-2-3-mahir-%C3%A7ayan>

Ortada bir sistem vardı; burjuvazi ve işçi sınıfı arasındaki üretim ilişkileriyle tanımlanan kapitalist sistem. İşçi sınıfının dünya görüşüne göre (Diyalektik Materyalizme göre) şeyler -nesnel- varlıklar, “objektif-mutlak gerçeklikler” olarak, “kendilerinin yarattıkları” “zıtlarıyla birlikte”, onlarla “birlik ve çelişki” ilişkisi içinde varoluyorlardı... Her şeyin özü, temeli, varoluş zemini bu idi!.. Burjuvazi, nasıl ki, kapitalist üretim ilişkilerince belirlenen kapitalist sistemi temsil ediyorsa, aynı şekilde, “kendi yarattığı zıttı olan” işçi sınıfı da, üretim araçlarının toplumsal mülkiyetiyle ifade olunan bir başka sistemi, “sosyalist sistemi temsil ediyordu”. Zamanla, “kapitalist sistem içinde üretici güçler gelişecek “burjuvazi tarafından temsil edilen kapitalist üretim ilişkilerinin içine sığamaz hale gelecekler”, buna paralel olarak işçi sınıfı da, uygun zaman ve koşullarda, önce “politik bir devrimle” “burjuvaziye alaşağı ederek iktidarı ele geçirecek”, sonra da, “yukardan aşağıya doğru, üretim araçlarının özel mülkiyetine bağlı kapitalist üretim ilişkilerini ortadan kaldırarak, bunların yerine, üretim araçlarının mülkiyetinin bütün bir topluma ait olduğu (tabii toplum adına işçi sınıfı devlet’ine ait olduğu) kendi sistemini -sosyalist sistemi”- inşa edecekti!..

Dikkat edilirse burada “devrim”, birbiriyle içiçe, ancak iki aşamalı olarak gerçekleşmektedir...

İşçi sınıfının iktidarı olarak mevcut burjuva devlet mekanizmasını parçalayıp kendi devletini -sosyalist devleti- inşa etmesi anlamında “**politik devrim**” ve daha sonra, bunu takiben de, iktidarı elinde tutan, devlete hakim olan işçi sınıfının, üretim araçlarının özel mülkiyetini adım adım lağvederek, bunun yerine, sosyalist üretim ilişkilerini koyması anlamına gelen “**sosyal devrim**”...

Bunun neden böyle olduğu, yani devrimin neden bu şekilde iki aşamalı olduğu ise şöyle açıklanacaktır: Kapitalizm artık ilerici -üretici güçleri geliştirici- özelliğini kaybetmiştir. Kapitalist toplum ve burjuvazinin siyasi egemenliği devam ettiği müddetçe sistemin içinde üretici güçlerin gelişmesi üretim araçlarının toplumsal mülkiyetini ortaya çıkaracak noktaya gelemez!.. Daha başka bir deyişle, tıpkı feodal toplumun içinde kapitalist üretim ilişkilerinin geliştiği gibi, kapitalist toplumun içinde de sosyalist üretim ilişkileri gelişemez. Bu nedenle, işçi sınıfı ve müttefikleri önce bir kalkışmayla iktidarı almalı, sonra da iktidar ve devlet aygıtı kullanılarak, bir toplum mühendisliği faaliyetiyle üretim araçlarının özel mülkiyetini esas alan kapitalist üretim ilişkilerinin yerine, üretim araçlarının mülkiyetinin bütün topluma -toplum adına da işçi sınıfı devletine- ait olduğu sosyalist üretim ilişkileri kurulmalıdır...

Bütün bunlar, bu anlayış, bu dünya görüşü, koordinat sistemi -bakış açısının sıfır noktası- işçi sınıfının üzerine konulduğu zaman görünenlerin -ortaya çıkan sonuçların- dile getirilmesinden başka bir şey değildir. Bu türden bir devrim anlayışının altında yatan, “işçi sınıfı biliminden” kaynaklanan bir ideolojik öncülüğe bağlı olarak, yukardan aşağıya doğru belirli bir projenin gerçekleştirilmesidir... Bitti!..

İşte bütün bir Marksist “devrim anlayışının” olduğu kadar, Marksist diyalektiğin de -“Diyalektik Materyalizmin” de- özü bundan ibarettir!.. Bir ucu işçi sınıfı popülizmine dayanan materyalizmden kaynaklandığı halde, daha sonra diğer ucu sübjektif idealizme varan, pozitivist anlamda bir toplum mühendisliği faaliyetidir bu...

Evet, işçi sınıfının dünya görüşü olarak Marksizm, bir yanıyla materyalizme, “kendinde şey” olarak varoluş anlayışına dayanır, bu doğrudur; ama, bütün diğer dünya görüşleri gibi o da, aynı zamanda, belirli bir sınıfın dünyaya kendi nefsinin temel alan koordinat sisteminden bakınca gördüklerinin sübjektif idealist ifadesidir de... Boşuna Marksizm işçi sınıfının ergenlik döneminin dünya görüşüdür demiyoruz!..

“DİYALEKTİK MATERYALİZMİN” VE MARKSİST “DEVİRİM ANLAYIŞININ ”ELEŞTİRİSİ!⁴

Şimdi önce, benim yıllarca süren çalışmalarımın sonunda ortaya çıkan esasa ilişkin bazı sonuçları burada oldukça basit bir şekilde ifade etmeye çalışarak yola devam edelim:

1- Kim ne derse desin, yukardaki “diyalektik” anlayışı -bunun adı “Marksist diyalektik” veya “Diyalektik Materyalizm”de olsa- özü itibariyle kaba, mekanik bir materyalizme dayanmaktadır (19 ve 20. Yüzyıllar’a damgasını vuran, klasik fiziğin -Newton fiziğinin- çerçevesini çizdiği bir varoluş, sistem anlayışına dayanmaktadır...)

Şöyle ki; burada şeyler -nesneler- özleri itibariyle, ilişki içinde birbirlerini yaratarak varolan izafi gerçeklikler değildir. Onlar, her biri “kendinde şey” olarak “önceden” varolan “objektif-mutlak gerçekliklerdir”... Yani, nesnelere “var eden” başka nesnelere aralarındaki ilişkiler, etkileşimler değildir. İlişki ve etkileşim, her biri “kendinde şey” olarak önceden varolan nesnelere arasında daha sonra ortaya çıkar... Bütün bir Klasik Bilim’in ve mekanik materyalizmin özü esas budur, bundan başka bir şey değildir!..

2- Ancak, “Diyalektik Materyalizm”, buna bir şey daha ilave ederek diyor ki; “herbiri objektif-mutlak gerçeklik olarak varolan nesnelere, gene objektif-mutlak gerçeklik olan kendi zıtlarını yaratarak , onunla ‘birlik-çelişki’ ilişkisi esasına dayanan bir ‘sistem’ ilişkisi içinde varolurlar”...

Dikkat edilirse bu ifade de aslında gene Klasik Bilim’in ‘sistem’ anlayışı içindedir. (“Kendinde şey” bir A ile, gene “kendinde şey” -ama A’nın zıttı- bir B arasındaki etkileşimde A, B’yi bir K_A kuvvetiyle etkileyince, B’de buna karşı bir K_B ile cevap verir...) Yani, işin içine katılan “kendi zıttını yaratarak onunla birlik-çelişki ilişkisi içinde varolmak” ifadesi meselenin özünü deyiştirmiyor. Çünkü, bu durumda da gene, “zıtlar” (her ne kadar, “önce gelen kendi zıttını yaratıyor” olsa da) birinin varlığı özünde diğerinin varlığına bağılı olmayan “kendinde şey” objektif-mutlak gerçekliklerdir (eğer böyle olmasaydı, “kendi zıttı” olan burjuvaziyi yok ettikten sonra kendisi halâ varolmaya devam edebilen bir işçi sınıfı söz konusu olabilir miydi!?)

3- “Bilincimizin dışındaki objektif-mutlak gerçekliği”, “kendinde şey” anlayışını temel aldığı için bu dünya görüşüne “materyalizm” deniyor; ama dikkat ederseniz o aynı zamanda, belirli bir sınıfın (ya da sınıflı toplum insanının), koordinat sistemini kendi nefsinin –benliğinin- üzerine koyarak dünyayı algılayış biçimi olduğu için, sübjektif idealisttir de! Yani, olanı değil, “olması gereken” şeyi görmeye, istemeye, bunun için çaba sarfetmeye dayanır.

⁴ <http://www.aktolga.de/m23.pdf>

Kendisine “görüneni” (“mutlak gerçeği”) algılayarak, buradan, “kendi bilimini” üretmeye ve kendi görüşlerini “bilimsel gerçek” olarak mutlaklaştırmaya varır!.. Çünkü, öbür türlü, yani etkileşme esnasında “yaratırken yaratılmak” ve bu zeminde “izafi-maddi bir gerçeklik” olarak varolmak anlayışı, nefsin “kendinde şey” duruşuna, tekçi varoluş ruh haline uymaz! Hangi nefis -“self”-“selbst”- izafi varoluş anlayışını benimseyebilir ki?.. Hangi koordinat sistemi, kendi değerlerinin “yaratırken yaratılan” izafi değerler olduğundan yola çıkabilir?..

İsterseniz olayı şematize ederek şöyle gösterelim: Bir A vardır ortada, bir de B. (Buradaki B, “sistem içinde” A’nın “diyalektik zıttı” olsun). Diyalektik materyalizme göre felsefi olarak bunların ikisi de “objektif-mutlak-kendinde şey” gerçekliklerdir. Yani, özünde A’nın varlığı B’ye bağlı değildir, bunlar, varlıkları birbirlerine bağlı olan izafi gerçeklikler değildir... Sonra ne oluyor, B geliyor A’yı altederek sistemi “altüst” ediyor ve temsil yetkisini ondan alıyor!.. Olay -Marksist anlamda “devrim” olayı- budur!..

İşte, 19. Yüzyıl’dan itibaren, bütün bir 20. Yüzyıl’ı da içine alarak günümüze kadar gelen “bilim” anlayışına da damgasını vuran, “varoluş” ve “sistem” olayının özü budur. Bu konu, bu dünya görüşü bilişsel bilim düzeyinde ilk kez 20. Yüzyıl’ın başlarında Kuantum Fiziği’nin ortaya çıkışıyla birlikte sorgulanmaya başlanmış, ancak, bundan yüz yıl sonra, 2004’te yayınlanan benim çalışmayla (<http://www.aktolga.de/t4.pdf>) birliktedir ki, esastan yeniden ele alınarak modern doğa bilimlerine temel teşkil edecek bir zemine, “Varoluşun Genel İzafiyet Bilimi” zeminine oturtulmuştur...

PEKİ, “DEVİRİM NEDİR” SORUSUNA BEN NASIL CEVAP VERİYORUM?..

Açıklamanın birden salt teorik -“sıkıcı”- hale gelmemesi için, önce bir örnekten, feodal toplumdaki kapitalist topluma nasıl geçildiğinden, yani burjuva devrimi denilen şeyin ne olduğundan yola çıkalım...

Ortada, Batı toplumlarının tarihsel gelişme süreci içinde ortaya çıkan ve „feodal toplum“ adı verilen kapitalizm öncesi bir toplum var (Bizde, Osmanlı toplumu hiçbir zaman Batı’daki anlamda feodal bir toplum olmamıştır. Kuruluştaki o ilk yapının bozulması, derebeyleşme falan, bunlar kendine özgü diyalektiklere tabi süreçlerdir...) Bir sistem olarak ele aldığımız zaman, esas itibariyle feodal üretim ilişkileriyle birbirlerine bağlı olan iki sınıftan (feodaller ve serfler) oluşan bir toplum bu. Öyle ki, bu iki sınıf birbirlerinin varlık şartı; yani, biri olmadan diğeri varolması da mümkün değil; bunlar, feodal üretim ilişkileri içinde birbirlerini yaratarak varoluyorlar... Buraya kadar tamam mı?..

Sonra, bu sistemin içinde, bir başka üretim ilişkisine denk düşen başka bir sistem gelişmeye başlıyor: Buna da işçi sınıfı ve burjuvaziden oluşan kapitalist sistem diyoruz... Kapitalist üretim ilişkileriyle birbirlerine bağlı olan, birbirlerini yaratarak, birbirlerinin varlık şartı olarak gerçekleşen iki sınıfın oluşturduğu yeni bir sistem bu.

Dikkat, burada çok önemli bir nokta var:

Hani “Manifesto”da, „Ortaçağın serflerinden, ortaya, ilk kentlerin ayrıcalıklı kentlileri çıktı, bu kentlilerden de -sanki burjuvazi işçi sınıfından önce oluşuyormuş gibi!- burjuvazinin ilk ögeleri gelişti“ deniyor ya, burada

“kentliler” deyince bundan çoğu zaman sadece burjuvalar anlaşılır; aslında bu, burjuvazinin kentin egemen sınıfı olmasındandır; yoksa, o „kentlerde“ işçi sınıfı da gene aynı sürecin içinde ortaya çıkıyor. Yani onlar da kente doluşan feodal toplumun serflerinden oluşuyor...

Burada altının çizilmesi gereken en önemli nokta şudur: Feodal toplum ve kapitalist toplum iki ayrı sistemdir, toplum biçimidir. İki ayrı üretim ilişkisiyle kayıt altında tutulan iki ayrı bilgi temeline sahiptir bu toplumlar. Ve dikkat ederseniz, feodal toplumdan kapitalist topluma, feodal toplumun içinde feodallerin “zıttı” bir sınıf olarak varolan serflerin feodalleri altetmesiyle geçilmiyor!!.

„Köylü savaşları“ ve kapitalizme geçiş...

Feodallerle serfler -köylüler- arasındaki sınıf mücadeleleri, en fazla, sistemin kendi içindeki „köylü savaşlarına“ neden oluyor. Evet bunlar da önemlidir; feodal kabuğun çatlamasında, feodal sömürü zincirinin kırılmasında bunlar da vazgeçilmezdir; ama tarihte köylü ayaklanmalarıyla, köylülerin feodalleri altederek iktidarı ele geçirmeleriyle kapitalizme geçildiği hiç görülmemiştir!!. Çünkü kapitalizm, feodallerin “zıttı” bir sınıf olan köylülerin feodal sömürüden kurtulmak için feodalleri zorla altederek iktidara egemen oldukları bir toplum değildir! Kapitalizmi karakterize eden, onun ayrı bir üretim biçimi, ilişkisi olmasıdır; öyle ki o, feodal toplumun içinde, onun diyalektik anlamda inkârı olarak gelişir. Yeni toplumu inşa edecek olan sınıflar da, bu sürecin ürünü olurlar...

„Karşıtlık“ ve „zıtlık“ kavramları neyi ifade ederler?..

İki ayrı ilişki biçimi arasındaki farkın altını çizmek için “karşıtlık” ve “zıtlık” kavramlarını kullanıyorum. Feodallerle serfler, ya da, burjuvalarla işçiler arasındaki, “birbirinin varlık şartı” olarak aynı sistemin içinde bulunmaktan kaynaklanan “karşıtlık” ilişkisiyle, feodalizm ve kapitalizm gibi iki farklı sistem arasındaki „zıtlık” ilişkisinin farklı olduğunun altını çizmemiz gerekiyor!

O halde, feodalizmden kapitalizme geçişi nasıl açıklayacağız?..

Feodal toplum ve kapitalist toplum; bunlar iki „zıt“ kutup olarak, biri diğerinin içinde, onun diyalektik anlamda “zıttı-inkârı” olarak gelişen birbirinden farklı sınıflı toplumlardır. „Zıtların birliği ve mücadelesi“ dediğimiz zaman bundan anlaşılması gereken de, özünde, bu iki toplumsal sistem arasındaki “birlik”, birlikte varolmak ve “çelişki”, yani birbirini diyalektik anlamda yok etmek için mücadeledir...

Evet, „birlik“ ve „çelişki“, „zıtların birliği ve çelişkisi“...

Eskiden beri varolan sistem -feodal toplum- kendi içinde -ana rahminde- yeni bir sisteme hamile kalıyor... Bu andan itibaren bu iki sistem birbirlerinin içinde, bir arada, „birlik“ içinde varolmaktadırlar. Neden „birlik“? Çünkü, doğum olana kadar „yeni“ -yeni üretim ilişkileri sistemi- tıpkı ana karnında gelişen o çocuk gibi ortalıkta görünmez. O, annenin bir parçası olarak onun -„eskiyi“ temsil edenin- içindedir; yani, bu süreç boyunca “iki” “bir”dir, “yeni”, “eskiyle”

„birlik“ ilişkisi içindedir! Ama aradaki ilişki aynı zamanda bir „çelişkidir“ de, „zıtlık“ ilişkisidir! Neden? Çünkü, biri diğerinin içinde geliştikçe, bu gelişme diğerinin diyalektik olarak inkârı anlamını taşır da ondan!..

Bütün bunlar, aynen, ana karnında bir çocuğun oluşmasına ve gelişmesine (burada, sürecin sonunda doğumla birlikte yok olan, kadının hamilelik halidir!); ya da, bir yumurtanın içinde bir civcivin gelişmesi olayına benzetmiştik. Çünkü, toplumlar da, son tahlilde, kendi kendini üreten canlı sistemlerdir. Her yeni toplum, önce, „eskinin“ -eski üretim ilişkileri sisteminin- içinde gelişmeye başlar. Öyle ki, „yeninin“ gelişmesinin yolunu açan, başlangıçta, bizzat „eskinin“, varolan sistemin kendisi olur. Ama sonra, üretici güçlerin (yani „yeni“yi“ oluşturan güçlerin) gelişmesi artık eski üretim ilişkilerince belirlenen mevcut sistemin içinde sürdürülemez hale gelince de devrim olur, „yeni“, „eskinin“ kabuğunu kırarak „doğar“!..

Dikkat ederseniz, eskiden beri varolan sistemin içinde gelişen üretici güçler, belirli bir noktaya kadar, mevcut sisteme ait unsurlar olarak varolurlarken, bunlar, aynı anda, „eskinin“ içinde gelişen bir sonraki sisteme ait potansiyel güçler rolünü de oynuyorlar!.. Bu noktanın altını çiziyorum!..

Marxizm -ve Marksist devrim anlayışı- hangi ortamda, nasıl ortaya çıkıyor?..

Manifesto'nun yazıldığı tarih 1847. Bu tarihlerde, bir yanda, feodal kabuğun parçalanmasına paralel olarak, dizginlerinden boşanmış bir at gibi dört nala koşutan bir burjuvazi var ortalıkta, diğer yanda ise, burjuva devrimine katılarak “Dimyad’a pirince gitmeye çalışırken sonunda evdeki bulgurdan da olurcasına” korkunç bir sömürü altında inim inim inleyen bir işçi sınıfı... Yavaş yavaş kendi bilincine varan, sömürüye, baskıya karşı sınıf mücadelesi bayrağını açarak daha iyi bir dünya arayışı içinde olan bir işçi sınıfı var. İşte tam bu noktada şöyle denir Manifesto’da:

„Serflik döneminde serf kendisini komün üyeliğine yükseltmiştir (buradaki “komün” feodal toplumun içinde, onun ana rahminde gelişmeye başlayan kent toplumdur M.A), tıpkı küçük burjuvanın, feodal mutlakiyetçiliğin boyunduruğu altında bir burjuva haline gelmeyi becerdiği gibi. Modern emekçi ise, tersine, sanayi gelişmesiyle yükseleceği yerde, gittikçe daha çok kendi sınıfının varlık koşullarının altına düşüyor. Sadakaya muhtaç bir kimse oluyor“...

İşte Marxizm, „işçi sınıfının, içine düştüğü“ bu duruma karşı isyanıdır... Ergenlik çağına varan, kendi bilincini geliştirmeye başlayan işçi sınıfının, baskıya sömürüye karşı isyanının bilincidir!..

İşçi sınıfının temsilcileri, feodal toplumun bağrında kapitalizm nasıl gelişmiş diye bakıyorlar, “serften komün üyesi bir işçi, bir burjuva nasıl çıkmış“ ona bakıyorlar. Sonra bir de kendi durumlarına bakıyorlar, „gittikçe işlerin kötüye gittiğini, baskının, sömürünün gittikçe daha da arttığını“ görerek, „yok“ diyorlar, „feodalizmden kapitalizmin çıkması gibi, bu kapitalizmden de başka bir şey -sınıfsız bir toplum falan- çıkmaz, bu nedenle, tek çözüm yolu onu ele geçirerek yok etmektir“! İşte „Diyalektik Materyalizm“ böyle ortaya çıkıyor!..

İşte, işçi sınıfının -proletaryanın- önce bir kalkışma ile iktidarı ele geçirip burjuvaziyi yok etmesi, sonra da, buna bağlı olarak, işçi sınıfı Devlet'i aracılığıyla üretim araçlarının mülkiyetinin bütün bir topluma -toplum adına da işçi sınıfı Devlet'ine- ait olacağı başka bir toplumun -„sosyalist toplumun“- yaratılması olarak anlam kazanan Marksist-Leninist “devrim anlayışı” böyle ortaya çıkıyor!...

O andan itibaren artık kapitalist toplum, burjuvaziden ve işçi sınıfından oluşan, birbirlerinin KARŞITI olarak birbirlerini yaratarak varolan, yani birinin varlığının diğerine bağlı olduğu iki sınıf -iki üretici güç- olarak görülmemeye başlanır. Kapitalist toplum eşittir burjuva toplumdur. İşçi sınıfı ise, bu toplumun içindeki „modern köleler“ olarak (mevcut sistemin „ZITTI“ başka bir toplumun-sistemin temsilcileri olarak) görülmeye başlanır!.. Çünkü köle, bir üretim aracı olduğu için, içinde bulunduğu toplumun-sistemin doğal bir parçası üretici gücü değildir⁵...

Bu bakış açısı, dünya görüşü, kaçınılmaz olarak kendi felsefi temelini de birlikte yaratır. İşçi sınıfının, kendisini -kendi benliğini- temel alan koordinat sistemine göre şekillenen dünya görüşü, onun evrene, evrendeki bütün diğer süreçlere bakışını da belirler. Diyalektik Materyalizm böyle ortaya çıkar...

„İsyan“, reaksiyon ve devrim; bunlar farklı şeylerdir!...

Bu noktada „Marksist-Leninist devrim“ anlayışına ilişkin olarak altını çizmemiz gereken en önemli nokta, Marksist devrim anlayışında, bir noktadan sonra, “diyalektik inkârın” yerini, „yeni bir toplum yaratmak“ için özü isyana-reaksiyona dayanan toplum mühendisliği anlayışının almasıdır. Ki, buradan da, sonunda, sırtını pozitivist anlamda bir „bilimselliğe“ dayayan, sübjektif idealist popülist bir ideoloji olarak „işçi sınıfının dünya görüşü“ ortaya çıkar!.. İşte, senelerce peşinden koştuğumuz o ideolojik paradigmanın özü budur!..

[Bu satırları yazarken nasıl içim sızlıyor biliyor musunuz! Ama, ergenlik çağını yaşamadan olgunlaşan bir insan, ya da toplum gösterebilir misiniz bana!!.. Marksizm bizim delikanlılık dönemimizin dünya görüşüdür; o bizim içimizde halâ yaşıyor, ama biz artık onun diyalektik anlamda inkârı yetişkinleriz!..]

Devrim toplumsal bir „altüstlük“ müdür?...

Bu durumda (yani, işçi sınıfı „devrim yaparak“ iktidarı ele aldığı zaman) aslında sistem bir yerde “altüst” olmuş, “tersine çevrilmiş” oluyor! Özel mülkiyete dayanan tipik kapitalist toplumun yerine, üretim araçlarının mülkiyetinin “işçi sınıfı Devlet'ine” ait olduğu, mülkiyete tasarruf yetkisini elinde tutan yeni tip bir devlet sınıfının egemenliğinde, “anti kapitalist-devletçi bir toplum” ortaya çıkmış oluyor!..

Marksizm, işçi sınıfının delikanlılık döneminin dünya görüşüdür, o, bu dönemde, işçi sınıfının kendi kimliğini yaratmaya çalışırken baskıya sömürüye karşı duygusal anlamda başkaldırışıdır, isyanıdır demiştik. Ama görüyorsunuz, isyan etmek yetmiyor işte! Bir şeyin yerine ondan daha ileri yeni bir şeyi koyabilmek de gerekiyor. Yeni ve daha ileri olan ise, sadece kafada

⁵ „Bilişsel Tarih ve Toplum Bilimlerinin Esasları“, <http://www.aktolga.de/t5.pdf>

yaratılmıyor, ya da eskiden beri varolanın altüst edilerek sistemin tersine çevrilmesiyle yaratılmıyor; o ancak, eskiden beri varolan maddi gerçekliğin içinde, onun kendi kendisini üretmesi sürecinin sonucu olarak ortaya çıkıyor. Yani, baskıyı ve sömürüyü ortadan kaldırıyorum diyerek yukardan aşağıya doğru subjektif idealist-iradi bir çabayla niteliksel anlamda yeni bir toplum yaratmak mümkün değildir!..

Ezilenlerin -yönetilenlerin- ezenleri, yani yönetenleri alaşağı ederek kuracakları bir “anti-sistem” toplumsal bir “anti madde” anlamına gelecektir ki, böyle bir sistemin hayatta kalması mümkün değildir...

EMPERYALİST DÖNEM MARKSİZMİNİN DEVRİM TEORİSİ, SERBEST REKABETÇİ KAPİTALİZMİN TEKELCİ KAPİTALİZME DÖNÜŞMESİ...

Lenin, serbest rekabetçi kapitalizmin finans kapitalizmine dönüşme sürecini üçe ayırmaktadır:

“1) Serbest rekabetteki gelişimin en yüksek noktaya eriştiği 1860-1880 yılları: Bu dönemde tekeller henüz güçlkle farkedilebilen birer çekirdek halindedirler; 2) 1873 krizini izleyen ve kartellerin büyük gelişme dönemi olan yıllar;ancak bunlar yine de bir istisna halindedirler; kararlı ve sağlam bir durumları yoktur henüz. Geçici bir nitelik gösterirler;

3)19. Yüzyılın sonundaki yükseliş ve 1900,1903 krizi dönemi;bu dönemde karteller bütünüyle ekonomik hayatın temellerinden biri haline geliyor, kapitalizm emperyalizme dönüşmüştür... Kartellerin, tröstlerin ekonomik hayata hakim olmaya başlamasının, özellikle bankaların sanayiye el atmasının sonucu, küçük ve orta teşebbüsler hızla ortadan silinmeye başladı. Holding sistemi aracılığıyla büyük tekeller ekonominin tek hakimi haline geldiler. Ve böylece kapitalizm, yeni bir çağa, finans kapital çağına girdi. ‘Üretimin yoğunlaşması, bundan tekellerin doğuşu, sanayi ile bankaların kaynaşması, içiçe girmesi: İşte mali sermayenin oluşum tarihi ve bu kavramın (finans kapital kavramının) özü’. ‘Bu gelişmenin doğal sonucu, serbest rekabetçi dönemde belirgin olmayan kapitalizmin dengesiz ve kesikli gelişiminin, bütün çıplaklığı ile ortaya çıkması, iyice belirginleşmesidir’. ‘Teşebbüslerin, endüstri dallarının ve farklı ülkelerin eşitsiz ve kesintili gelişmeler içinde olması kapitalist rejimde kaçınılmaz bir olaydır’.

Bu eşitsiz gelişim tekellerle birlikte ekonomide muazzam bir sermaye fazlası yarattı... Bu fazlalık zorunlu olarak, sömürge ülkelere kanalize edildi. Emtia ihracına dayanan eski tip sömürgecilik politikası, yerini sermaye ihracına dayanan emperyalist sömürgeciliğe bıraktı. Dünya bir avuç tekeller tarafından paylaşıldı. Sermaye ihraç eden ülkeler, dünyayı, kelimenin mecaz anlamıyla, aralarında bölüşmüşlerdi...

Bütün bunlar olurken, teknikteki ve bilimdeki o zamana kadar görülmemiş olan yenilikler ve buluşlar kapitalist ülkeler arasındaki düzey farklarını kapatmaya uygun ortamı hazırlıyordu. Bu ortam içinde daha geri bir kapitalist ülke, sıçramalı gelişme ile ileri bir ülkeye yetişiyor ve bölünmüş olan dünyanın yeni güçler dengesine göre ‘daha adil’ bölüşülmesini istiyordu. Bunun, kapitalistler arası yeniden paylaşım savaşlarına yol açması kaçınılmazdı. Emperyalist, aşamada kapitalizmin dengesiz ve kesikli gelişmesi, tekeller arası anlaşmazlıkları derinleştirip şiddetlendiriyordu. Bunun doğal sonucu, emperyalist cepheye yarıklar açılması, ve bu açılan gediklerde sosyalizmin zaferinin mümkün olmasıdır. Emperyalizmin neden can çekişen kapitalizm

olduğu, sosyalizme geçit teşkil ettiği kolayca anlaşılabilir; kapitalizmden doğup gelişen tekel, artık kapitalizmin ölümüdür. Ve onun sosyalizme geçişinin başlangıcıdır."(Lenin, a.g.e)

LENİNİST DEVRİM TEORİSİ...

Leninizme göre, proletarya devrimine o ülkenin iç gelişmesinin bir meselesi olarak bakıp, üretici güçlerin gelişmesinin yeterli olup olmadığının tetkiki artık geride kalmıştır. Emperyalist dönemde, herhangi bir ülkede devrim şartları, üretici güçlerin gelişme seviyesine bağlı değildir. Çünkü emperyalizm ekonomik otarşiyi yıkarak, milli özel ekonomileri, dünya ekonomisi denilen bir zincirin halkaları haline getirmiştir. Ve sistemin bütünü açısından, bütün ülkelerde devrimin objektif şartları mevcuttur. Bu yüzden ilk proletarya devrimini kapitalizmin en gelişmiş olduğu, demokrasinin ve kültür seviyesinin en yüksek olduğu ülkede olacağını beklemek yanlıştır. Marks ve Engels'in tekel öncesi dönem için doğru olan bu önerisi, emperyalist dönemde, artık eskimiştir. Ve Leninizme göre, ilk proletarya devrimi, kapitalizmin ve demokrasinin en gelişmiş olduğu şu veya bu ülkede değil, emperyalist zincirin en zayıf olduğu ülkede yapılacaktır: Emperyalist zincirin en zayıf olduğu yerde sermayenin cephesi yarılacaktır; çünkü proletarya devrimi, dünya emperyalist zincirinin kırılmasının sonucudur, devrimi gerçekleştirecek olan ülkenin kapitalist anlamda daha az gelişmiş olması pekalâ mümkündür...

Evet, şimdi söz bizde... işin özü açık sanıyorum...

“Emperyalist dönemde devrimin artık, daha önceki formülasyona uygun olarak, üretici güçlerin gelişerek mevcut üretim ilişkileri kabına sığamaz hale geldiği yerlerde -kapitalizmin en gelişmiş olduğu ülkelerde- değil, emperyalist zincirin en zayıf yerlerinde gerçekleşeceğine” yönelik “Leninist devrim anlayışının” özü esası nedir?..

Bütün o “Leninist devrim anlayışının” dayandığı zemini şöyle özetleyebiliriz:

Kapitalizmin daha önce gelişerek tekelci aşamasına -emperyalizme- ulaştığı ülkeler, dünya pazarlarını kendi ulus devlet güçlerini arkalarına alarak paylaştıkları zaman, bu paylaşımdan nasibini alamayan kapitalist gelişmenin daha geç kaldığı öteki ülkeler, bir süre sonra, “kapitalizmin eşitsiz gelişme” yasası gereğince, bir hamle yaparak onlar da emperyalist aşamaya varınca, dünya pazarlarının emperyalist ülkeler arasında yeniden paylaşımı gündeme gelir...

İşte bütün mesele buradadır. Sermaye açısından dünya pazarlarında pay sahibi olmanın, ya da mevcut payını arttırmanın arkaya alınan ulus devlet gücüne, onun yaratacağı nüfuz alanına bağlı olduğu 20. Yüzyıl koşullarında pazar alanını genişletmenin tek bir yolu vardı: Emperyalist ülkelerin kendi aralarında gerçekleştirecekleri paylaşım savaşı!..

Savaştı bu; birileri yenecek birileri yenilecekti! Dolayısıyla da, birilerinin pazar payı genişlerken, birilerinininki de daralacaktı... İşte tam bu arada, yani bu işler olup biterken, “emperyalist zincirin en zayıf olduğu yerde”, yani savaşta yenik düşen veya güç kaybeden ülkede, zincir kopma noktasına geldiği an, mevcut

statükoyu koruma gücünü kaybeden egemen sınıf “dokunsan düşecek” durumda olacağından, iyi örgütlenmiş bir “proleter devrimciler örgütü” devrimci insiyatifi kullanarak iktidarı alabilirdi. Bir kere aldıktan sonra da zaten kendi programını uygulamaya başlayarak, 1917 sonrası Sovyetler’de olduğu gibi, “sosyalizme doğru” yürüyüşünü gerçekleştirebilirdi!.. Olay budur!..

“Devrimin objektif şartları”... “üretici güçlerin mevcut sistem içinde gelişmesi” falan!.. Bunlar hep “tekel öncesi döneme” ilişkin çözümlemelerdi. Mesele, son tahlilde, ilk adımda “politik bir devrim” yaparak iktidarı almak değil miydi? E, o zaman daha ne beklenecekti ki? Savaş zaten hakim sınıfı iktidarsız hale getirmişti, daha fazla beklemek onun tekrar güçlenmesini beklemekten başka anlama gelemezdi. Bu nedenle, eğer hazırlıklarını yapmışsan, eğer elinde iyi örgütlü bir “savaş örgütünü” varsa, vurup iktidarı alacaktın, olay bu kadar basitti!..

Şimdi bakın, yok “tekel öncesi devrim anlayışymış”, yok “tekelci dönem devrim anlayışymış” bunlar için hikayesidir... için özünde bir değişme yok!..

Çünkü bütün bunların altında yatan ortak bir “devrim anlayışı” var! Ne mi? “İlk aşamada politik iktidarı ele geçirerek mevcut devlet cihazını parçalayıp onun yerine kendi iktidarını ve devlet aygıtını inşa etmek, sonra da bu iktidar ve devlet aracılığıyla -yukarıdan aşağıya doğru- daha ileri bir üretim ilişkileri düzenini örgütlemek”... İşin özü budur?.. (Bu noktada, Öcalan gibi, “hayır biz yeni bir devlet istemiyoruz, komünal yaşamı örgütleyeceğiz” desen ne değişecek; ortada hep mühendislik faaliyetini yürütecek bir instanz -örgüt, unsur- olduktan sonra!)

E, o zaman burada tartışılan mesele, özünde “devrim anlayışı” falan olmuyor! Tartışılan şey, “politik devrim” adı altında iktidarın nasıl alınacağı sorunudur! Yani, kapitalizmden sınıfsız topluma geçiş, dönüyor dolaşılıyor sonunda, kapitalist sistemin içindeki bir sınıf olan -varoluş koşulları bu sistemin içinde gerçekleşen- işçi sınıfının, bir şekilde burjuvaziyi altederek iktidarı ele geçirmesine indirgeniyor. Ondan sonrası ise, eldeki reçeteye göre, yukardan aşağıya doğru devlet eliyle bir çeşit mühendislik faaliyetiyle gerçekleştirilecek olan bir “sosyalizmi kurma” işlemine dayanıyor!..

Şimdi soruyorum ben herkese, bu, işçi sınıfı popülizmine dayalı bir toplum mühendisliği olayı değil midir?.. İsterseniz hadi “hayır” deyin bakalım; ama o zaman ben de size 1989’u sorarım!! “Devrim” diyerek gerçekleştirilen o mühendislik harikasının nasıl olup da tam 72 yıl sonra, bir anda, hem de halkın eliyle yerle bir ediliverdiğini sorarım!..

EVET, O HALDE DEVRİM NEDİR?..

Tekrar altını çiziyorum, DEVRİM, belirli bir üretim ilişkisiyle karakterize olunan toplumsal bir sistemin içinde, onun diyalektik anlamda inkârı -bir üst düzeyde devamı- olarak ortaya çıkan yeni üretici güçlerin zamanla, tıpkı ana rahmindeki bir çocuk gibi gelişerek eskinin içinden çıkıp gelmesi olayıdır...

Ha, bu süreç içinde -bu işler olup biterken- tabii ki çekişmeler, sınıf mücadeleleri, altüstlükler olacaktır; ama devrim olayı hiçbir zaman varoluş koşullarını eskinin içinde üretebilen bir sınıfın -“ezilenlerin”- politik bir

altüstlülkle iktidarı almasıyla gerçekleşecek popülist bir toplum mühendisliği faaliyetine indirgenemez!.. Bana dünyanın hiçbir yerinde bu şekilde gerçekleşen bir devrim gösteremezsiniz!.. Alın bir Fransız İhtilali'ni ve diğerlerini... Bütün bunlarda devrim eskinin içinde gelişen "sivil toplumun" yeni bir sistem olarak çıkıp gelmesi olayından başka bir şey değildir... Devrimle isyanı ve altüstlüğü birbirine karıştırmamak gerekiyor!..

Dahası da var!!..

Hadi, "emperyalizmin zayıf halkası" falan denilerek "politik bir devrimle" işçi sınıfı iktidarı aldı diyelim, ama hepsi bu kadar değil ki!.. Alın Çarlık Rusya'sını... Burası henüz daha burjuva devrimini bile yapmış bir ülke değil, yani henüz daha burjuvazinin iktidarda olduğu kapitalist bir ülke bile değil! Bakın, "Çarlık Rusya'sı" diyoruz, yani söz konusu olan henüz daha feodal yapının -en azından kabuğun- egemen olduğu bir toplum! Ama, neymiş efendim, bunlar artık önemli değilmiş, "emperyalist dönemde işçi sınıfı burjuvazi adına bu işi de kendisi yapiverirmiş"!.. Şimdi bu konuda antika-müzelik "solcularla" polemige gerseniz, hemen size Lenin'den alıntı binbir tane "Menşevik", "dönek" falan gibi lanetli kavramlarla saldırırlar, önünüze onun "İki Taktik"ini koyarlar!.. Hani kardeşim ne oldu, sonuç ne? Bugün hangi sınıfı temsilen kim var Rusya'da başta, onu söyler misiniz bana? Yoksa, şu anki Rusya'yı -Putin'in ve oligarkların Rusya'sını- "proletarya devrim"inin komünizmden önceki en son aşaması olarak mı ele alacağız!? (Bakın, "eğer geriye dönerek tarihin akışını değiştirmek mümkün olsaydı en büyük isteğiniz ne olurdu" sorusuna PUTİN ne cevap veriyor: "Sovyetlerin çöküşünü engelledim"⁶... Kolay gelsin!!..) Her şey, bütün o Ekim Devrimi falan bugün Putin'in başında olduğu bir tür "Devlet sınıfı"nı yaratarak başa getirmek için mi yapılmıştı?.. Yoksa "emperyalistlerin oyununa geldik, sil baştan" mı diyorsunuz? Hani Sezen Aksu'nun o sarkısında olduğu gibi, "hayat sana inat, sil baştan seni yeniden yaşayacağım" mı diyorsunuz?.. O zaman "kolay gelsin" demekten başka çare yok!!.

Bitmedi, dahası var; peki "ikinci aşamaya", yani "komünist topluma" nasıl geçilecekti?..

Madem ki burjuvazi objektif-mutlak bir gerçeklikti, o halde, her ne kadar o kendi zittı olarak işçi sınıfını yaratıyor olsa da, hiçbir şekilde kendiliğinden yok olmayacaktı. Şeyler -maddi gerçeklikler olarak nesnel- zıtlarını yarattıktan sonra hiçbir şekilde kendiliğinden "yok olmazdı". Bu nedenle, onların, gelişmenin belirli bir aşamasında kendi zıtları tarafından bir şekilde "yok edilmeleri" gerekiyordu. Böylece, varolan maddi gerçeklik "kendi zittına dönüşmüş" olacaktı!.. Ama "devrimin ikinci aşaması" olan komünizme geçerken durum farklıydı! Bu durumda "aradaki çelişki uzlaşmaz olmadığı" için, geçiş barışçı bir şekilde süreç içinde kendiliğinden olacaktı!..

İşte, "işçi sınıfı bilimine" göre, burjuvazi ve onun temsil ettiği kapitalist sistemi "yok ettikten sonra", objektif mutlak bir gerçeklik olarak kendisi halâ varolmaya devam edebilen bir sınıfın -işçi sınıfının- ikinci aşamaya geçilirkenki pozisyonu ve bu sürecin "diyalektiği" de budur!.. 1917'nin de, daha sonraki "devrimlerin" de ileriye yönelik ideolojik bakış açılarının özü bu olmuştur!..

⁶ <http://www.haberturk.com/putin-den-tarihi-cevap-1861518>

Müsade ederseniz, tam bu noktaya, geçenlerde Castro'nun ölümünden sonra daha önceki bir çalışmayı yeniden yayınlarken ona yazdığım önsözü almak istiyorum ("Diyalektik Materyalizmin ve Marksist Devrim Anlayışının eleştirisi, Felsefede Devrim"e Önsöz) <http://www.aktolga.de/m23.pdf>

İşte, bu çalışmadan bir özet:

Nedir o „Küba Devrimi“ dediğiniz şey? Bırakınız Küba Devrimi'ni bir yana, 1917 de olan nedir, ne idi? 1917'de Rusya'da da devrim mi olmuştu yani?..

Ben diyorum ki, kapitalizmden modern sınıfsız topluma geçiş anlamında -bu doğrultuda- ne Rusya'da, ne de Küba'da devrim falan olmamıştır! Buralarda olan şey bir „altüstlüktür“, sistemin -toplumun- tersine çevrilmesi olayıdır!.. Sistem, bilimsel anlamda, “anti-kapitalist” etiketiyle gene kapitalist bir sistemdir. Evet, üretim araçlarının bireysel mülkiyeti söz konusu değildir artık burada; ama bu yanıltıcı olmasın; çünkü, bu sefer de, “üretim araçlarının mülkiyetine işçi sınıfı adına sahip olduğu söylenen bir devlet” ve devlet sınıfı vardır ortada! Bu nedenle, eğer üretim araçlarının bireysel mülkiyetine dayanan topluma kapitalist toplum diyorsak, ortaya çıkan bu yeni toplum da „anti-kapitalist“ devletçi bir toplumdur, başka bir şey değil!.. Bunun, „üretici güçlerin gelişerek mevcut üretim ilişkileri kabına sığamaz hale gelmesiyle, üretici güçlerin gelişme düzeyine uygun yeni bir üretim ilişkileri sisteminin kurulması“ anlamında DEVRİMLE hiçbir alakası yoktur!..

Ne yani, kendimizi aldatmayalım, 1917 den sonra inşa edilen Sovyet Toplumunda üretici güçler daha mı hızlı gelişmiştir?..

İktidar alındıktan sonra geçen yetmiş yıl boyunca inşa edilen üretim ilişkisi, her şeye devlet'in sahip olduğu katı devletçi bir üretim ilişkisi olmanın ötesinde başka nedir ki? Üretim araçlarının mülkiyetinin topluma ait olduğu “sınıfsız topluma doğru evrilen, devlet'in “yavaş yavaş yok olmaya doğru evrildiği” bir üretim ilişkisi midir burada söz konusu olan?..

Aynı şekilde, Küba'da „devrimden“ sonra üretici güçler daha hızlı mı gelişmiştir?.. Küba'da elli yıldır egemen olan üretim ilişkisi nedir? Bu mudur „üretici güçleri geliştirici olan daha ileri üretim ilişkisi“?.. İnternetin bile çok az kişiye nasip olduğu bir toplum mudur “daha ileri” olan!? Kendini aldatmak serbest tabi, bazı dinci tarikatlar gibi „huu“ çekerek sosyalizm üzerine nutuklar atmak serbest (!) ama ne olacak ki, bu, sizin halâ bir 20. Yüzyıl “anti” yaratığı olduğunuz gerçeğini değiştiremez ki!?..

Sonuç mu?..

60'lı yılların sonu, 70'li yıllar... hepimiz gencecik insanlarız, bütün istediğimiz insanın insan tarafından sömürülmediği sınıfsız bir toplumun yaratılması... E, “nasıl olacak bu iş” diyorsun, önünde “bu işin bilimi” denilen bir sürü kitap ve reçete konmuş... Oturuyorsun okuyorsun bunları ve diyorsun ki, “tamam”!.. Ve

başlıyorsun buradaki “bilimsel sonuçları” hayata geçirmek için mücadeleye!.. Kavgaysa kavga, kendini feda etmekse feda etmek!.. Bu şekilde, her şeyi göze alarak çıkıyorsun yola... Bir Mahir, bir Ulaş... bir Deniz... işte bizim hepimiz bu yolun yolcuları olduk. Ama sadece bizler mi, son yüzelli yılın tarihine bakın, milyonlarca insan bu yolda mücadele etti ve hayatını kaybetti... Yani mesele öyle sen, ben, meselesi değil! Mahir şunu demişte, öteki bunu demiş olayı değil! İşin altında koskoca bir 20. Yüzyıl zihin dünyası yatıyor. Daha da ötesi, bunun da altında toplumsal, tarihsel evrim süreci, sınıf mücadeleleri süreci yatıyor...

Daha önce ifade ettiğimiz Marks'ın o “tarihsellik” anlayışının bir kere daha altını çizelim: İnsanlar yaşadıkları süreçler içinde kendi tarihlerini sadece kendilerinin yaptıklarını sanırlar değil mi; ama mesele hiç de o kadar basit değildir! Evet, belirli bir anda onlar kendi tarihlerini kendileri yazmakla meşguldürler, bu doğrudur; ama o an onlar farkında olmadan bunu daha önceden yazılmış ve oynanmış bir senaryonun o anın koşulları içindeki devamı olarak yaparlar; yani, tıpkı kendilerinden önceki kuşaklar gibi, hem bir aktör, hem de gelecek kuşaklar için yazılacak yeni senaryoların potansiyellerini yaratanlar olarak... Karışık bir iş değil mi!..

Bunları yazarken aklıma hep o “Marksizmin-Leninizmin Klasikleri” geliyor, özellikle de defalarca yutar gibi okuduğumuz Lenin'in kitapları... O “İki Taktik”ler, o “Bir Adım İleri”ler, o “Materyalizm ve Ampriokritisizm”ler... Ve de o “Menşeviklerle”, anarşistlerle olan polemikler... Nasıl da ezberle bildik onları; hepimiz birer Lenin ya da Stalin olmuştuk sanki; ve de sonra kendi içimizde oportünizm-sağ ve sol sapmalar avcılığına çıkardık!!.. Şimdi bunları düşünüyorum da aklım almıyor; bir zamanlar biz ne imişiz diyorum kendi kendime!.. Ne oldu peki sonra, ne “Berlin Duvarı” kaldı ortada, ne de o “Sosyalist Sistem”!..

Ama o “Berlin Duvarı” sadece yıkılan duvar değil ki, bir de kafaların içinde nöronal ağlarda inşa olmuş duvarlar var. Onların yıkılması daha zor oluyor!.. Ne kadar ilginç değil mi; şimdiye kadar bütün bunları kendine dert edinerek “niye böyle oldu” diye sorup olup bitenleri açıklamaya çalışan bile çıkmadı!.. Ne çıktı peki? İnanın, eğer PKK ve Öcalan da olmasaydı Türkiye solcuları herhalde can sıkıntısından bunalıma girerlerdi!!.. Neyse ki, uzatılan o ipe sarılarak “solculuğu” kurtardılar!.. (mı acaba)!?..

20.YÜZYIL'DAKİ ANLAMLARIYLA “SAĞ”-“SOL”DİYE BİR ŞEY KALMADI ARTIK!..

21. YÜZYILDA DEVRİM ANLAYIŞI!..

Eskiden, bizim zamanımızda -yani 20. Yüzyıl'da- bir “ezenler” vardı -“sağ”, “sağcılar”-, bir de “ezilenler”. Bunlara da “sol”-“solcular” denilirdi! “Devrim” deyince de bundan, “ezilenlerin ezenleri alaşağı ederek politik iktidarı almaları” anlaşılırdı!.. Şimdi, 21. Yüzyıl'da ise, bunun yerini, küreselleşme sürecine karşı olan bütün ideolojik akımların (artık 20. Yüzyıl'da kalan “güzel günleri” geri getirmeye çalışan eski dünyanın egemenleri ulus devletçi güçlerin ve küresel dinamiklere karşı onlarla ittifak kurarak eski zeminlerde ulusal düzeyde “çözüm” arayışı içinde olan eskiden kalma “sol” güçlerin) “sağ”, bilgi toplumuna giden yolda küresel demokratik devrimden yana olanların ise “sol” olarak yer aldığı, yeni bir devrim anlayışı alıyor. Bilgi üretmenin, üretilen yeni bilgilere dayanarak daha iyi kalitede malları daha hızlı ve ucuza mal

edebilmenin devrimci bir faaliyet haline geldiği, modern sınıfsız bir dünya toplumuna doğru gidişi hedef alan yeni tipten bir devrim anlayışı ve sürecidir bu!..

Soruyorum ben şimdi, 68 Kuşağı olarak nereden bilecektik biz bunları?..

Marks-Engels, Lenin yaşasalardı da, içinde yaşadığımız bu günleri görselerdi, işçi sınıfının yok olmaya başladığı 21. Yüzyıl'ı görselerdi, işçilerin yerine robotların üretim yapmaya başladıkları, küresel bir sistem haline gelen günümüzdeki kapitalizmi görebilselerdi ne düşünürlerdi acaba?.. Devrimin beyni-motor gücü olarak gördükleri proletaryanın güneşin altındaki kar gibi eriyip kaybolmaya başladığını görselerdi ne düşünürlerdi?.. Büyük işletmelerde çok sayıda işçinin bir araya gelmesine bakarak, bu süreci “devrim için objektif şartların olgunlaştığının” kanıtı olarak değerlendiren “bilimsel sosyalizmin” kurucuları bütün bu gelişmeleri görselerdi ne düşünürlerdi?7..

Küreselleşmeye karşı olan “ulusalcı-millici” burjuvalar ve onlarla aynı platformda yer alan işçiler artık aynı cephedeler! Bunlardan biri kendine “ulusalcı-milliyetçi sağ” derken, diğeri de “ulusalcı sol” diyor artık! Peki ya Marksizm-Marksist sol, o ne yapıyor, nerede duruyor bu süreçte?

Küreselleşme sürecini, “ne olacak yani, özünde kapitalizm değişmiyor ki” diyerek geçiştirmeye çalışanlar için bu soru anlamsız gelebilir. Çünkü, bunlara göre, “kapitalizm yerinde durduğuna göre işçi sınıfının dünya görüşü olarak Marksizm de yerini ve fonksiyonunu korumakta, muhafaza etmektedir”...

Marksizmin, işçi sınıfının delikanlılık döneminin dünya görüşü olduğunu, o dönemin koşulları içinde, burjuvazinin vahşice saldırılarına karşı, onun kendini bulma, koruma, kendi kimliğini kabul ettirme mücadelesinin ürünü olduğunu söylemiştik... Ama bu dönem sona erdi. Şimdi artık işçi sınıfının gelişimini etkileyen başka süreçler var ortada. Bunlar, küreselleşme ve bilgi toplumuna-modern sınıfsız topluma geçiş süreçleridir... Bu nedenle, dünyayı halâ eskiden olduğu gibi gören 20. Yüzyıl kalıntısı “Marksist-sol” da artık küreselleşmenin karşısında yer alıyor. **Deniyor ki, “küreselleşmeyle birlikte işçi sınıfı ulusal düzeyde kalmaya devam ederken, burjuvazi küresel zincirin bir parçası haline gelerek yatırımlarını artık ülke dışına yapıyor”!.. “Eskiden, ulusal sınırlar içinde gelişen sınıf mücadelesi ortamında işçi sınıfının karşısında yeri yurdu-duruşu belli bir muhatap vardı; ama artık giderekten bu ortadan kalkıyor. Azıcık sıkıştırdınmıydı ya, ‘fazla üstüme gelerseniz, pılımı pırtımı toplar giderim’ diyebilen, ve gerçekten de bunu yapma yeteneğine, potansiyeline sahip olan bir sınıf var artık. Ki bu da sınıf mücadelesi ortamında işçi sınıfının etki gücünü ortadan kaldırıyor. Bu nedenle, küreselleşme süreci karşı çıkılması gereken karşı devrimci bir süreçtir...”**

Bir yanda, güneşin altındaki kar gibi eriyerek yok olma sürecini yaşayan bir sınıf -işçi sınıfı- var ortada, ama öte yanda sen halâ, sübjektif idealist bir yaklaşımla, onu, gelişen, geleceği temsil eden olarak değerlendiriyorsun ve

⁷ <https://www.dunya.com/sectorler/teknoloji/cinin-robot-ordusu-dunyayi-iki-koldan-tehdit-ediyor-haberi-379449>

izlediğin bütün siyaseti de bu değerlendirmenin üzerine, yani bu sınıfı iktidara getirme üzerine oturtuyorsun! Olmaz, olmadığını hayat da gösteriyor zaten. Bunun için de klasik, eski “sol” siyaset (kendini “Marksist” olarak da tanıtsa) artık ulusalcı cephenin içinde, küreselleşmeye-bilgi toplumuna geçişe ayak direyen milliyetçi bir akım olarak yerini alıyor...

KÜRESELLEŞME SÜRECİNİN KENDİ İÇİNDEKİ MUHALEFET, YA DA YENİ SOL...

Küreselleşmenin bir süreç olduğunu söyledik. Bütün ülkeleri, insanları birbirine bağlayan tek bir dünya sisteminin-toplumunun oluşumu süreci bu. Bu sürece karşı oluşan “duygusal reaksiyonların”, direnmelerin diyalektiğini de yukarda ele almaya çalıştık. Bunların, eski ulus-devlet zeminini muhafaza etmeye çalışan ulusalcı güçlerin popülist söylemleriyle hareket eden, küreselleşme sürecinin mülksüzleştirdiği kesimlerin geçmişi geri getirmeye yönelik umutsuz duygusal çabaları olduğunu söyledik...

Ama bir de, sistemin, küreselleşme sürecinin kendi içindeki, onun kendi iç çelişkilerinden kaynaklanan “yeni-sol” muhalefet var. Küreselleşmenin, üretici güçlerin gelişmesinin kaçınılmaz sonucu olduğunu gören, bu anlamda da ona sahip çıkan, onu destekleyen; fakat öte yandan da, iç çelişkilerinden yola çıkarak onu eleştiren; küreselleşmenin sadece sermayenin küreselleşmesi olayı olmadığını, bir bütün olarak üretici güçlerin küreselleştiğini ortaya koyan, yapıcı, sahip çıkarak eleştirirken sistemi geliştirici, yeni tipten sosyal devlet politikalarıyla küreselleşme sürecinin mağdur ettiği insanları da kucaklamak gerektiğini dile getiren bilgi toplumu güçlerinin muhalefeti var...

Ne demek bu, “eleştirirken geliştirici muhalefet”?..

Küresel serbest rekabetçi kapitalizm bir işletme sistemidir ve çok basit birkaç kuraldan oluşur demiştik: Rakiplerinden daha ucuza, daha iyi kalitede malları, daha hızlı üreterek daha çok satmak, azami kâr elde etmek... Bugün küresel düzeyde iş yapmak isteyen bir kapitalistin dünya görüşünü belirleyen ilke budur. Üretim araçlarının özel mülkiyetine sahip olduğu için ürünün de sahibi olan kapitalist, amacını gerçekleştirebilmek için “üretim maliyetlerini” mümkün olduğu kadar düşük tutmak zorundadır. Yani hammaddeyi mümkün olduğu kadar ucuza elde edebilmeli, işçi ücretlerini mümkün olduğu kadar az tutmayı başarmalı, pazara mümkün olduğu kadar yakın olmalı, daha az vergi ödemeli vb. Bunun dışında hiçbir şey ilgilendirmez onu. Üretim faaliyeti esnasında oluşan atıklarla doğa mahvoluyormuş, işçiler aldıkları ücretle geçinmiyorlarmış bütün bunlar onun sorunu değildir. Onun görevi üretimin maliyetini minimuma indirebilmektir...

Ama, öte yandan ürün, kolektif olarak elde edilen bir sonuçtur, bir sentezdir. Onu bir çocuğa benzetirsek, babası doğaysa anası da toplumdur onun; işveren ve işçinin birlikte ürettikleri bir çocuktur...

Düşünün, çocuğu birlikte yapıyorsunuz, ama ürün ortaya çıktıktan sonra birlikte ürettiğiniz sistemin diğer kutbunu yok varsayıyorsunuz, ya da onu size bağlı bir uzuv, bir üretim aracı, bir alet olarak görüyorsunuz!..

Üretmek için hammaddeyi işlemeniz lazım. Hammadde ise doğada. Ama bir yandan da onu tahrip ediyorsunuz. Çünkü o anki çıkarınızı düşünüyorsunuz sadece. O an

rakibinizden daha ucuza üretebilmeniz lâzım, sadece bunu düşünöyorsunuz. İŖi uzatıp da doğa'yı da düşünmeye kalksanız, üretim faaliyeti esnasında oluşan zehirli gazlara karşı fabrikaya filtre falan taktırsanız, kirli atıkları rastgele doğaya bırakmayıp da arıtma tesisleri kursanız, bunlar hep masraf, üretimin maliyetini arttırıcı şeyler olarak maliyete yansıyacak. Ve siz eğer bunlarla uğraşmaya kalkarsanız rakiplerinizi geçebilir! Bu nedenle, sadece kendinizi düşünmek zorundasınız, yoksa bu işi götüremezsiniz! Serbest rekabetçi kapitalist işletme sisteminin ilkeleri bunlardır...

Sistemin kendi içindeki muhalefet işte tam bu noktada ortaya çıkıyor...

Çünkü, üretimin toplumsal karakteriyle, yani üretim faaliyetinin kollektif bir faaliyet olmasıyla, üretim araçlarının ve ürünün özel mülkiyeti arasındaki çelişki sürece tam bu noktada damgasını vuruyor. Sonuç:

1. Küresel sorunların çözümü için küresel boyutlarda yeni tip bir sınıf mücadelesi pratiği ortaya çıkıyor.

2- Doğa'yla olan ilişkilerde de, doğa'nın ağzı dili olmadığı için, onun çevre kirliliği, yaşamın ve üretim faaliyetinin doğal koşullarının bozulması gibi reaksiyonlarına sahip çıkan, bunları sınıf mücadelesi süreciyle birleştiren çevreci bir muhalefet çizgisi gelişiyor...

Daha önce kapitalizmin gelişimi ulusal düzeyde olduğu için, sermaye ile emek (ve insanla doğa) arasındaki ilişki de ulus-devlet çerçevesi içinde kendine bir yol çiziyordu...

Bir yanda azami kâr peşinde koşan sermaye, bunun karşısında da, sınıf mücadelesi yoluyla kendi çıkarlarını koruyan çalışanlar vardı. Bu iki karşıt kutup arasındaki etkileşme belirli bir denge oluşturuyor, gelişme sürecinin basamakları bu şekilde çıkılıyordu. Sistem politik olarak da bu gelişme diyalektiğine uygun bir yapıya sahipti. Bir yanda sermayenin çıkarlarını savunan ulusal "sağ" partiler, diğer yanda da, çalışanların haklarını savunan ulusal "sol" partiler vardı.

Bugün ise, küreselleşme süreciyle birlikte durum artık tamamen değişmiştir!..

Değişmiştir, çünkü artık kapitalizmin gelişme platformu farklıdır. Sermayenin küreselleşmesiyle birlikte problemlerin çözümü de küresel bir karakter kazanmıştır. Bugün artık, küresel boyutları içinde ele almadan, sadece ulusal düzeyde kalarak, ne sınıf mücadelesine ilişkin problemleri çözmek mümkündür, ne de küresel düzeyde ortaya çıkan çevre sorunlarını çözmek...

Karşınızda oynak bir sermaye varken, azıcık sıkıştırdın mı, "fazla üstüme gelmeyin alır fabrikayı götürür başka yerde kurarım" diyebilen, ve gerçekten de bunu yapabilen bir sermaye varken, sadece ulusal düzeyde kalarak ne sınıf mücadelesini başarıya ulaştırabilirsiniz, ne de çevre sorununun çözümünde ileriye doğru adım atabilirsiniz. Diyelim ki siz tek başınıza çevre dostu bir politika izlemeye karar verdiniz, ama diğerleri bunu takmıyor. Ne olacak bu durumda? Siz nasıl ödeyeceksiniz bunun maliyetini? Siz fabrikanıza filtre

takıyorsunuz, bu sizin üretim maliyetinizi arttırıyor, ama diğerleri takmadığı için aynı malı sizden daha ucuza satabiliyorlar ve bu yüzden de sizin önünüze geçiyorlar... Olmaz ki bu! Bu iş böyle yürümez ki! Bütün ülkeleri kucaklayan bir çevre politikası olması lazım, ve herkesin de buna uyması gerekir. Kim uymuyorsa da onu tecrit edeceksiniz. Bütün gücünüzü bu noktada yoğunlaştıracaksınız. İşte, küresel-çevreci bir muhalefetin fonksiyonu burada ortaya çıkıyor...

Deniyor ki, “evet bugün sermaye küreselleşmiştir, ama emek halâ ulusal sınırların içindedir... Bu yüzden de küreselleşme tek yanlıdır, adil değildir”!..

Bu şekilde düşünmek yanlıştır, olaya mekanik olarak yaklaşmaktır, halâ, ulusal sınırların ötesinde düşünememenin bir sonucudur bu! Atı alan Üsküdar’ı geçmiş, sermaye küresel bileşik kapları yaratarak ülkeleri birbirine bağlamış, Brezilya’da öksürsen Türkiye’de sarsılıyorsun, Çin’de üşütsen Amerika’da doktora gidip grip aşısı yaptırıyorsun da, “sol” halâ “emeğin serbest dolaşım hakkının olmamasından”, bu yüzden de ulusal sınırlar içinde kaldığından bahsediyor! Bunun adı çağ dışı kalmaktır, tükenmektir, körlüktür!

Emeğin de küreselleşmesi, hiçbir mesleki özelliği olmayan işçilerin de ülkeler arasında serbestçe dolaşması demek değildir!! Önce, 21. Yüzyıl’da küresel emek ve bunun serbest dolaşımı deyince bundan ne anlaşılması gerektiğini öğrenmemiz gerekiyor! Bakın, benim kızım Silikon Vadisi’nde çalışıyor. “Baba” diyor “burada yüz kişiden yetmişi Hintli, yirmisi Çinli geri kalanlar da, birkaç Amerikalı, birkaç Türk ve bir de İranlı var”!.. Emeğin küreselleşmesi olayı budur işte! Yani önce emeğinize küresel bir değer katacaksınız ki onun küresel dolaşım değeri olsun! Senin hiçbir mesleğin yok, e, Silikon Vadisi ne yapsın ki seni!? Sermayenin küreselliği de buna benzer aslında. Durup dururken parası olan herkes gidipte Çin’de yatırım yapabiliyor mu?..

Yeni tipten küresel sol bir muhalefet ihtiyacı...

Küresel sermayenin karşısında yerel zeminlere dayanarak küresel düzeyde sınıf mücadelesini örgütleyecek küresel bir muhalefetten bahsediyoruz. Kapitalizmin gelişmesine -üretici güçlerin gelişmesine- karşı çıkararak kolaycılığa kaçan reaksiyoner, ulusalcı “sol” bir muhalefet olmayacaktır bu! Tam tersine, küreselleşme sürecine sahip çıkan, hatta bu yoldaki gelişmeleri yetersiz bulup, yolun daha da açılması için gerekirse ulusalcı derebeylerine karşı küresel dinamiklerle işbirliği bile yapabilen, ama bunu yaparken de, dünyanın hangi ülkesinde olursa olsun sermayenin karşısında çalışanların haklarını savunan, küresel boyutta mücadeleleri örgütleyebilen yeni tipte küresel sol bir muhalefetten bahsediyoruz. Sermayenin, serbest rekabetin doğayı tahrip edişine karşı küresel olarak mücadele eden çevreci bir soldan bahsediyoruz. Küresel düzeyde silahlanmaya karşı çıkan, küresel barışı savunmayı temel politika haline getiren bir soldan...

Peki illa ki “sol” mu olmalıdır bu muhalefetin adı; eğer öyleyse neden? Bu durumda, “ulusalcı sol”la “küresel sol” arasındaki farklılık ne olacaktır?

20. Yüzyıl kalıntısı eski sol, üretim araçlarının mülkiyetinin devlet'e ait olduğu bir düzeni, devletçi bir düzeni savunurken, modern sınıfsız topluma -"bilgi toplumuna"- geçişi yönetmeye çalışan yeni sol, kapitalist toplumun içinde oluşan modern sınıfsız topluma ait sivil toplum güçlerine dayanır; kapitalist devletin yerine, modern komünal toplumun örgütlü gücünü temsil edecek olan, yeni tipten -devlet olmayan bir devlet anlamına gelen- toplumsal örgütlülüğü savunur. Modern sınıfsız toplumun merkezi varoluş instanzını-örgütünü temsil edecek olan bu insiyatif, kapitalist toplum zemininde belirli bir sınıfın -burjuvazinin- egemenlik aracı olan devletin yerine, sivil toplum zemininden doğan -temsil gücünü bu zeminden alan- yeni tipten bir örgütlenme olacaktır...

NEREDEN BAŞLAMALI?..

Bizim kuşağın gençliği "emperyalizme karşı mücadeleyle" geçti. "Ho Ho Hoşiminh, daha fazla Vietnam Ernesto'ya bin selam" diye bağırarak geçti!.. Bütün bunların o zamanın ruhu içinde bir anlamı vardı... Sonra, "sosyalist sistem" yıkılınca derin bir sessizlik sardı ortalığı! Bu muydu yani mesele?..

Hadi sosyalizm falan bir yana, bugün dünyamız her geçen gün mahvoluyor. Buzullar eriyor, doğal felâketler bir çığ gibi büyüyor, neden bu kadar duyarsızız? Sosyalist sistem çöktü diye "batsın bu dünya" deyip oturup ağlamak mı kalıyor geriye!? Hani nerde "sol"? Bütün küresel sorunların çözümünü içeren, küresel anlamda demokratik devrimci yeni bir paradigmaya sahip olmadan, eskiden olduğu gibi ulusal sınırların içinde kalarak, kendi ulus devletinin kuyruğuna takılıp "küreselleşme karşıtlığı" adı altında "anti-emperyalizm" sosuyla üzeri örtülmüş çağ dışı milliyetçi söylemlerle solcu falan olunamaz artık!..

Ama sadece eski tip "sol" partiler mi, sendikalar da acınacak durumda! Ulusal sınırların ötesini göremedikleri için, sınıf mücadelesinin küresel boyutlarını göremedikleri için, onlar da ulus devlet sınırları içine hapsolmuş haldeler bugün. Ulus devletle birlikte güneşin altındaki kar gibi eriyip gidiyorlar onlar da! Kimse görmüyor mu bütün bunları?..

Halâ kış uykusunda olan o "Uluslararası Çalışma Örgütlerini" bir an önce uyandırmak gerekiyor. Küresel kitlesel gösterilere destek olmak gerekiyor...

Ama tabi, öyle bazı "küreselleşme karşıtlarının" yaptıkları gibi sağa sola saldırarak, teröre, siddet kullanımına arka çıkarak, küresel bir lumpen kültür yaratarak değil!.. Gelişmeye, ilerlemeye karşı çıkmadan, "elimizden işimizi alıyorlar" diyerek robotlara karşı savaş ilân etmeden, "niye kendi ülkende değil de başka yerlerde yatırım yapıyorsun" diyerek ulus devletçi milliyetçi bir duruşla sermaye düşmanlığı yaparak ideolojik körlüğe saplanmadan yapmak gerekiyor bütün bunları...

NASIL YAPMALI-KÜRESEL BİR SOL HAREKETİN ÖRGÜTLENME İLKELERİ...

Peki, küresel düzeyde etkinlik gösterecek böyle bir sol, insanı temel alan küresel bir hareket nasıl örgütlenecektir? Kim örgütleyecek bunu? Nasıl bir örgütlenme olacak bu? Yeni tür bir enternasyonale mi ihtiyaç var!?..

Çok karmaşık gibi görünen bu sorunun cevabı aslında çok basittir! Küreselleşme sürecine bakınız, küresel sermayeye bakınız! O nasıl örgütleniyorsa, küresel emek hareketi de öyle örgütlenmelidir!..

Küresel sermaye sistemi “dağınık bir sistemdir” (“distributed system”). Elementlerini ülkelerin, şirketlerin ve sermaye sahibi bireylerin oluşturduğu dağınık bir sistemdir. Öyle katı merkezi bir yapısı, merkezde oturan tek bir yöneticisi falan yoktur bu sistemin. Sistemin her unsuru, kendi içinde bağımsız-otonom faaliyet gösteren bir “agent”tir. Bunların bütün yaptığı küresel serbest rekabetçi bir işletme sisteminin kurallarına göre hareket etmekten ibarettir. Tıpkı, gene dağınık bir sistem olan internet kullanıcısı bireylerin yaptıkları gibi. Ortak bir bilgi temeli var sistemin, tek tek elementler de bu ortak bilgiyi kullanarak enformasyonu işleyip sonuçlar üretiyorlar.

İşte, küresel emek hareketinin yapması gereken de aynen budur...

Nasıl ki sermayeyi örgütleyen, birleştiren ortak küresel bir kapitalist kültür-işletme sistemi varsa, küresel emek hareketi de, aynı şekilde, 21. Yüzyıl değerlerini kucaklayan küresel bir emek kültürü -işletme sistemi- etrafında dağınık bir sistem olarak örgütlenmelidir. Bu örgütün üyeleri bütün dünyanın çalışan insanları, sivil toplum örgütleri, ulusal düzeyde faaliyet gösteren siyasi partiler olacaktır. Bunların her biri kendi içinde bağımsız-otonom agentler olduğu için yapılacak tek iş küresel ortak bir bilgi-ilkeler temeli yaratılmasından ibarettir. Bu bilgi-bu bilinç herkesin hafızasında olduğundan başka hiçbir özel merkeze-merkezi bir örgüte de ihtiyaç duyulmayacaktır. Şüphesiz küresel bir eylem örgütlenirken şu ya da bu sivil toplum örgütü, ya da siyasi parti veya birey-bireyler grubu buna öncülük yapabilir, yapmalıdır da. Ama bu o eyleme özgü bir merkezi örgütlenmedir. Eylem sona erince bu “merkez” de ortadan kaybolur. Gerçek merkez her agentin hafızasındaki küresel bilginin içindedir. Ve bu da küresel olarak internette temsil olunmalıdır. Böylece, kendiliğinden her zaman eyleme hazır, bireylerin tamamen özgürce sahiplendiği, katıldığı, küresel bir örgütün dağınık sistem yapısı içinde, küresel bir merkezi oluşacaktır...

MARKSİZM VE BİLGİ TOPLUMUNU YARATMANIN DİYALEKTİĞİ...

“Allah peygamberleri arkasında asabiyyet-aşiret gücü olanlardan seçer” diyordu İbni Haldun! Ne demek mi istiyordu bununla? Şöyle cevap verelim: Her çocuğun bir annesi vardır!.. Hiçbir çocuk kendinde şey olarak-kendiliğinden varolmaz; bir önceki sürecin içinden çıkar, onun sonucu olur! Annenin görevi ise, sadece ana rahminde çocuğu doğuma hazırlamakla sınırlı değildir. Doğumdan sonra da bir süre onun koruyucusudur o. Ama daha sonra, çocuk büyüse de ana gene anadır, çünkü çocuğu, onun varlığında yok olduğu geleceğidir! Varoluşunun amacını, yaşamı boyunca verdiği bütün mücadelelerin sonucunu görür onda...

Bilgi toplumu-modern sınıfsız toplum da öyle kendiliğinden ortaya çıkmıyor! Çünkü, küresel kapitalist sistemin ana rahminde oluşan bir bebektir o da! O bebeği kendi içinde taşıyan, katlanılması zor doğum sancularına göğüs gererek onu yaratan-doğuran ise küresel emek güçleridir; kolay değil, yedi bin yıllık inkârın inkârını doğurmak! Eğer bugün işçi sınıfı bilgi toplumu doğarken

güneşin altındaki kar gibi eriyerek yok oluyorsa, bu “yokoluş” onun zaferidir. Çünkü o üretirken, doğururken- yokolurken yeniden varoluyor...

Toplumsal duygusal reaksiyonlar...

Emekçi sınıfların baskıya, sömürüye karşı mücadelesi toplumsal varlığın ve gelişmenin itici gücüdür. Bilişsel Toplum Bilimi terminolojisiyle bunlara toplumsal duygusal reaksiyonlar diyoruz. Duygusal reaksiyonlar bütün canlıların kendilerini gerçekleştirme -duygusal bir kimlik oluşturma- biçimidir. Onlar, yaşamı devam ettirme sürecinin ürünü olan bu reaksiyonları gerçekleştirirken -gerçekleştirebildikleri için- varolurlar. Bu, insanlar için de, hayvanlar için de böyledir.

Ama insanları hayvanlardan ayıran bir diğer özellik daha vardır ki, o da bilgi üretimi sürecidir.

Daha önce duygusal reaksiyonları bir evin temelinde benzeterek, bilgi üretimi sürecinin de bu evin üst katı olduğunu, insanların, duygusal reaksiyonlarla oluşturdukları duygusal kimliklerinin üzerine bir kat daha çıkarak, bir de bilişsel kimlik oluşturduklarını söylemiştik... İnsanların -toplumsal sınıfların ve bir bütün olarak toplumların da- çocukluk, ergenlik ve olgunluk çağlarından bahsederken burada belirleyici olan, her aşamada onların kimliklerinin hangi düzeyde olduğu, duygusal ve bilişsel süreçler arasındaki ilişkinin ne olduğudur. Çocukluk ve delikanlılık çağları daha çok duygusal reaksiyonların geliştiği çağlar olup, insanlar, bu reaksiyonlar içinde, duygusal deneyimlerle kendi kimliklerini ararlar. Olgunluk çağı ise, bilişsel kimliğin, yani duygusal reaksiyonlar üzerinde bilişsel kontrolün ağır basmaya başladığı çağdır...

Marksizm, işçi sınıfının delikanlılık çağı ideolojisidir diyoruz...

İşte, Marksizmin ortaya çıktığı dönem de, işçi sınıfının duygusal reaksiyonlarla bir kimlik oluşturmaya çalıştığı dönemdir. Bu dönemde, baskıya, sömürüye karşı duruşun yolu belirlenirken duygusal reaksiyonlar öne çıkar . Bu son derece normaldir aslında! Kim anasının karnından bilgi üreterek doğuyor ki, bilgi üretimi sürecine giden yol herkes için duygusal deneyimlerden geçmiyor mu? İnsanlığın varoluş süreci de zaten doğa'nın kendi bilincini üretmesi sürecinin duygusal reaksiyonlarla örülen altyapısı değil midir? Yani, bilişsel anlamda bilme sürecinin diyalektiği böyledir.

Bu nedenle, Marksizm bizim, emekçilerin delikanlılığıdır!..

Biz, ona, dün olduğu gibi bugün de sahip çıkıyoruz. Çünkü, bizim kişiliğimizin oluşmasının temelidir o, bizim duygularımızın özlemlerimizin ufkudur. Onunla ayakta kaldı emekçi sınıflar. Onunla kurtuluşun rüyalarını gördüler, onunla yarınları yaratmak umuduyla mücadele ederek varoldular. Emekçi sınıflar bilgi toplumu bebeğini onun içinde geliştirip büyüttüler. Marksizm bizim anamızdır. Ama biz de artık onun inkârı olarak doğan ve kendi ayakları üzerinde yürüyebilir hale gelen o çocuk olmalıyız; bilgi toplumunun bilimini yaratabilmeliyiz...

Devrimin öncü gücü bilim insanlarıdır... Kimdir bu bilim insanları, ne yapıyor bugün bunlar?..

Çocuğu doğuran ve büyüten annenin verdiği-vereceği mücadeleler bilgi toplumuna geçişte devrimin altyapısıdır; ama devrimin öncü gücü, onu temsil eden, yaratan ve örgütleyen esas bilişsel güç, bu temel üzerinde yükselen bilim insanlarının gücüdür...

Peki kimdir bu bilgiyi üreten bilim insanları? Sadece üniversitelerdeki öğretim üyeleri, profesörler, ya da Silikon Vadisi'nde çalışanlar mı üretiyorlar bilgiyi? Onlar da üretiyorlar tabi; ama bilginin ve teknolojinin demokratikleştiği bugünkü dünyada, bilim insanları artık akademik kariyer sahibi insanlarla sınırlı değildir. Çünkü bilim artık bütün insanlığın malı haline gelmiştir. Sıradan, hiç bir akademik kariyeri olmayan bir insan bile (örneğin ben, siz!) bugün isterse dünyanın her yerinde üretilen bilgileri bir anda bilgisayarının ekranına indirebilir. Bir MIT de, bir Oxford'da yapılan çalışmalara anında birinci elden sahip olabilir. Tek bir şey yeter bunun için: Önünü görebilmek ve motivasyon! Yani istemek, bilgiye açlık duymak, bilginin nelere kadir olduğunu görebilmek yeter...

Ama bir şey daha gerekli tabi: Korkmamak, cesur olmak, ancak bilgiyle kuşanarak bilgi toplumunun bir savaşçısı olunabileceğinin bilincine varmak...

Bu türden insanlar dünyanın her yerinde var bugün. Harıl harıl bilgisayarlarının başında kafa patlatan, bilgi üretmeye çalışan insanları kastediyorum. Kapitalistlerin milyarlarca dolar harcayarak kurdukları araştırma-geliştirme enstitülerinde çalışan insanları kastediyorum!..

Ve ben diyorum ki, ey bilim insanları, üretmeye, yaratmaya devam edin, ama bunu yaparken dünyamızı yok olmaya götüren kapitalist çılgınlığı da görün!..

Madem ki üreten, yaratan sizlersiniz, politik gerçeklere karşı da ilgisiz kalmayın! Unutmayın ki, bu dünya herkesten çok sizindir, bilginin gücünü kullanarak, onu yok etmek isteyenlere karşı durmayı öğrenin!..

Bu ne mi demek?..

Bakın, sermaye küreselleşti, üretim maliyetleri nerede ucuzsa çekip artık oraya gidiyor diyoruz. Her geçen gün yeni bir robotun devreye sokulduğunu, işçilerin işini kaybettiğini söylüyoruz. "Endüstri 4.0" dan bahsediyoruz. Bütün bu olup bitenler karşısında siz tutar da, "bana ne, ben işime bakarım" diyerek gözünüzü kapalı tutarsanız, işsiz kalan o insanlar da tutarlar, eskiden beri varolan sistemin atalet direncini temsil eden güçleri, "eski güzel günleri geri getireceğini" vaad eden bir Trump'ı başkan seçerler!.. (ya da, Avrupa'daki "yeni sağ" hareketlerin yanında yer alırlar!)..

O halde tamam, siz gene bilgi üretmeye devam edin, ama bu arada küreselleşme süreci karşısında işinden gücünden olan insanları da

unutmayın! Bilgi toplumuna giden süreçte bu insanları da kucaklayacak yeni tipten toplumsal politikalar geliştirilmesi gerektiğini anlamaya çalışın. Geçiş sürecinin öyle tereyağından kıl çeker gibi kolayca gelişeceği yanılgısına düşmeyin!

İşte, bütün bu süreçleri yönetecek yeni tipten bir sol hareketin önemi burada ortaya çıkıyor...

Bir yanda, 20. Yüzyıl kalıntısı eski ulus devletçi düzen, ve varoluş koşullarını bunun içinde üretebilen bütün o “milliyetçi sağ” ve “ulusalcı sol” hareketler -yani eski dünyanın insanları- diğer yanda ise, 21. Yüzyıl’ın, bilgi toplumunun güçleri...

Şöyle tamamlayalım: Beynimizdeki sinapslarda kayıt altında bulunan bütün o 20. Yüzyıl kalıntısı “bilgilerden” başka kaybedecek neyimiz var?.. Atalarımızdan bize miras kalan o bilgileri içinde yaşadığımız sürecin gerçekleriyle değerlendirerek bunların üzerine yeni bilgiler üretmenin zamanıdır...